

การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชน
เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน

โดย

นายอติลักษณ์ อรรถาพิช

รองเลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๗

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

เรื่อง	การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน
ลักษณะวิชา	การเศรษฐกิจ
ผู้วิจัย	นายอติลักษณ์ อรรถาพิช หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งได้แก่ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่พบเห็นอยู่นั้นสามารถนับอายุได้มากกว่า ๔๐ ปี และ ๒๐ ปี ตามลำดับ โครงข่ายไฟฟ้าเดิมอยู่ในอำนาจของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ และโครงข่ายก๊าซธรรมชาติเดิมอยู่ในอำนาจของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติมาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐

ภายใต้กฎหมายที่กล่าวข้างต้น กฟผ. และ ปตท. ยังคงมีอำนาจในการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นเพื่อก่อสร้างระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติได้ แต่ต้องจ่ายค่าทดแทนในการรอนสิทธิดังกล่าวอย่างเป็นธรรม กระบวนการดำเนินการในเรื่องนี้ที่มีการปฏิบัติผ่านมามากกว่า ๔๐ ปีแล้วยังคงมีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากการรอนสิทธิหรือไม่ เป็นประเด็นที่เป็นคำถามอยู่

งานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์องค์ประกอบในการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน ตั้งแต่กลไกในการกำหนดค่าทดแทน หลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าทดแทน และอัตราค่าทดแทน และพบว่า การจ่ายในปัจจุบันควรจะปรับปรุงให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น โดยให้ครอบคลุมถึงกรณีที่มีการรอนสิทธิเพิ่มเติมบนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกรอนสิทธิไว้เดิม โดยเสนอให้มีการปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทนของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเพื่อให้ครอบคลุมกรณีที่มีการรอนสิทธิเพิ่มเติมบนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกรอนสิทธิไว้เดิม

คำนำ

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเพื่อแยกการกำกับดูแลกิจการพลังงานออกเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากงานนโยบายและการประกอบกิจการพลังงานออกจากกัน โดยคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลระบบโครงข่ายพลังงาน (ระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ) ซึ่งเดิมอยู่ในส่วนของการประกอบกิจการพลังงาน และมีหน่วยงานของรัฐคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบตั้งแต่การประกาศเขตระบบโครงข่ายพลังงาน การกำหนดและการจ่ายค่าทดแทนแก่เจ้าของหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการประกาศเขตระบบโครงข่ายพลังงาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีความเป็นมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันมีระยะเวลามากกว่า ๔๐ ปีแล้ว

เมื่อการกำกับดูแลระบบโครงข่ายพลังงานมาอยู่ในการกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการวางระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่กระทบกับสิทธิของประชาชน โดยเฉพาะเจ้าของหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการประกาศเขตระบบโครงข่ายพลังงานก็ควรที่จะมีการศึกษาวิเคราะห์ว่าการดำเนินการที่ผ่านมามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และมีข้อที่ควรปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสภาพบ้านเมือง ความคิด การรับรู้สิทธิ และข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาของประเทศ

งานวิจัยนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงการกำหนดและจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องต่อไป

(นายอติลักษณ์ อรรถาพิช)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๒
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
บทที่ ๒ ทฤษฎีและแนวคิด	๔
สิทธิในทรัพย์สิน	๔
การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์	๗
การรอนสิทธิ	๑๐
สรุป	๑๓
บทที่ ๓ การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์	
เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานในประเทศไทย	๑๔
กลไกในการกำหนดราคาค่าทดแทน	๑๔
หลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทน	๒๐
อัตราค่าทดแทน	๒๒
ระบบโครงข่ายพลังงานในประเทศไทย	๒๔
สรุป	๓๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ วิเคราะห์องค์ประกอบในการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิ ในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน	๔๑
สรุป	๕๑
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๕๒
สรุปและข้อเสนอแนะ	๕๒
บรรณานุกรม	๕๔
ประวัติย่อผู้วิจัย	๕๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓ - ๑	อัตราการจ่ายค่าทดแทนก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๗	๒๓
๓ - ๒	อัตราการจ่ายค่าทดแทนในปัจจุบัน	๒๓
๓ - ๓	ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ เขตนครหลวง	๒๔
๓ - ๔	ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคเหนือ	๒๕
๓ - ๕	ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคใต้	๒๗
๓ - ๖	ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคกลาง	๒๙
๓ - ๗	ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๓๒
๓ - ๘	ระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่ประเทศไทยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑	๓๕
๓ - ๙	ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐	๓๗
๓ - ๑๐	ระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐	๓๘

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบโครงข่ายพลังงานที่เราสามารถพบเห็นกันอย่างคุ้นตาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็คือ สายไฟฟ้าแรงสูงที่พาดผ่านไปในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ ประโยชน์ทั้งในด้านการผลิตไฟฟ้า หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรมก็จะมี การวางท่อก๊าซ ธรรมชาติไปในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อนำก๊าซธรรมชาติไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมา แต่เนื่องจากการวาง ท่อก๊าซธรรมชาติเมื่อวางแล้วจะมีการฝังกลบเอาไว้เราจึงไม่มองเห็นท่อก๊าซธรรมชาติดังกล่าว ซึ่ง แตกต่างจากสายไฟฟ้าแรงสูงที่พาดผ่านในพื้นที่เหนือพื้นดินจึงเป็นที่พบเห็นได้จนชินตา

ระบบโครงข่ายพลังงานเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในระบบ พลังงานและนำมาซึ่งความสะดวกในการใช้ชีวิตของประชาชนหรือผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ความ มั่นใจในการลงทุนประกอบกิจการทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศอันเป็นผลให้ประเทศมี ความเจริญและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในปัจจุบันการสร้างระบบโครงข่ายพลังงานที่ผ่านมาจะ ดำเนินการโดยใช้อำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานรัฐทำการรอนสิทธิบนที่ดินของเอกชนหรือของ ภาครัฐเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน โดยหน่วยงานที่ทำการรอนสิทธิดังกล่าวจะจ่ายค่าทดแทน ให้แก่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิในที่ดินนั้นก่อนที่จะทำการก่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวกฎหมายให้สิทธิผู้ได้รับผลกระทบมีสิทธิอุทธรณ์คัดค้านจำนวนทดแทนที่ตน มีสิทธิได้รับเมื่อเห็นว่าไม่เป็นธรรมหรือไม่เป็นที่พอใจ ดังนั้นการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในการใช้ อสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานอย่างเป็นธรรมก็จะส่งผลต่อการใช้สิทธิอุทธรณ์ของผู้ ได้รับผลกระทบจากการรอนสิทธิดังกล่าวด้วย

การจ่ายค่าทดแทนแก่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิในที่ดินเพื่อสร้างระบบ โครงข่ายพลังงานที่มีมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันมากกว่า ๔๐ ปี เป็นอย่างไร ปัญหาเกี่ยวกับการจ่าย ค่าทดแทนในปัจจุบันและแนวโน้มการจ่ายค่าทดแทนในอนาคตเป็นอย่างไร เป็นประเด็นที่ควรมีการ ศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้าง ระบบโครงข่ายพลังงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
๒. วิเคราะห์หลักเกณฑ์และกลไกในการกำหนดราคาที่ใช้เป็นฐานในการจ่ายค่ารอนสิทธิ
๓. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. โครงข่ายพลังงานที่ทำการศึกษาคือ โครงข่ายไฟฟ้าและโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ
๒. การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์สำหรับโครงข่ายไฟฟ้าตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ และโครงข่ายก๊าซธรรมชาติตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยวิเคราะห์หลักเกณฑ์การรอนสิทธิตามกฎหมายดังกล่าวที่ทั้งสองหน่วยงานได้ดำเนินการไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐
๓. การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์สำหรับโครงข่ายไฟฟ้าและโครงข่ายก๊าซธรรมชาติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีแหล่งข้อมูลคือ
 - ๑.๑ กฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน
 - ๑.๒ แนวทางการรอนสิทธิและการจ่ายค่าทดแทนตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาและคำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุด
 - ๑.๓ การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าทดแทน
๒. นำข้อมูลทั้งสามส่วนดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์จากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการในการดำเนินการ และการปฏิบัติของหน่วยงานในการวางระบบโครงข่ายพลังงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. แนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนการใช้อสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน
๒. ลดการต่อต้านการสร้างระบบโครงข่ายพลังงานในพื้นที่ที่ระบบโครงข่ายพลังงานพาดผ่าน

บทที่ ๒

ทฤษฎีและแนวคิด

สิทธิในทรัพย์สิน

สิทธิในทรัพย์สินได้มีการบัญญัติรองรับไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ ที่บัญญัติว่า “มาตรา ๑๔ ภายในบังคับแห่งบทกฎหมายบุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้งสมาคม การอาชีพ” รัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็มีการบัญญัติรองรับสิทธิในทรัพย์สินไว้และมีการบัญญัติเพิ่มเติมจากฉบับ พ.ศ. ๒๕๗๕ โดยบัญญัติในมาตรา ๓๔ ดังนี้ “มาตรา ๓๔ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การสืบทอดย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศโดยตรง หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และต้องชดเชยค่าทำขวัญอันเป็นธรรมแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิตามที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์บรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้นด้วย การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเข้าใช้หรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลก็ดี การโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลมาเป็นของรัฐก็ดี ถ้ามิใช่ด้วยความยินยอมของบุคคลนั้น จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ และต้องชดเชยค่าทดแทนอันเป็นธรรมแก่ผู้ได้รับความเสียหายด้วย” จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ การรองรับสิทธิในทรัพย์สินก็ยังคงมีอยู่และมีการปรับปรุงให้มีความครอบคลุมยิ่งขึ้น ดังที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และในมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐

“มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา ๔๙ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตร หรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นและต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

“มาตรา ๔๑ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๒ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะกิจการของรัฐเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน การอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งทางประวัติศาสตร์ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนและประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนได้รับจากการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดแจ้ง ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดใช้ไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

นอกจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว ในกฎหมายเฉพาะ เช่น ประมวลกฎหมายที่ดินก็มีการบัญญัติรองรับสิทธิในที่ดินไว้ในมาตรา ๑ ดังนี้

“สิทธิในที่ดิน หมายความว่า กรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย”

นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว รัฐธรรมนูญของประเทศอื่น ๆ ก็มีบทบัญญัติรองรับสิทธิในทรัพย์สินด้วย เช่น รัฐธรรมนูญของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (The Basic Law of The Federal Republic of German) มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ บัญญัติไว้ดังนี้

“Article 14

(Property – Inheritance – Expropriation)

1. Property and the right of inheritance shall be guaranteed. Their content and limits shall be defined by the laws.
2. Property entails obligations. Its use shall also serve the public good.
3. Expropriation shall only be permissible for the public good. It may only be ordered by or pursuant to a law that determines the nature and extent of compensation. Such compensation shall be determined by establishing an equitable balance between the public interest and the interests of those affected. In case of dispute concerning the amount of compensation, recourse may be had to the ordinary courts.

Article 15

(Socialisation)

Land, natural resources and means of production may for the purpose of socialization be transferred to public ownership or other forms of public enterprise by a law that determines the nature and extent of compensation. With respect to such compensation the third and fourth sentences of paragraph (3) of Article 14 Shall apply mutatis mutandis.”

รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย (The Constitution of The Russian Federation)
มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ บัญญัติไว้ดังนี้

“Article 35

1. The right of private property shall be protected by law
2. Everyone shall have the right to have property and to possess, use and dispose of it both individually and jointly with other persons.
3. Nobody may be deprived of property except under a court order. Forced alienation of property for State requirements may take place only subject to prior and fair compensation.
4. The right of inheritance shall be guaranteed.

Article 36

1. Citizens and their associations shall have the right to possess land as private property
2. Possession, utilization and disposal of land and other natural resources shall be exercised by the owners freely provided that this is not detrimental to the environment and does not violate the rights and lawful interests of other people.
3. The conditions and procedure for the use of land shall be determined by federal law.”

รัฐธรรมนูญประเทศญี่ปุ่น มาตรา ๒๙ บัญญัติไว้ดังนี้

“Article 29. The right to own or to hold property is inviolable. Property right shall be defined by law, in conformity with the public welfare. Private property may be taken for public use upon just compensation therefor.”

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

แม้รัฐธรรมนูญจะมีบทบัญญัติรองรับสิทธิในทรัพย์สินไว้แล้ว ในขณะที่เดียวกันก็มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐที่จะดำเนินการในทรัพย์สินของบุคคลเพื่อใช้ในกิจการของรัฐ เช่น การสาธารณสุข การป้องกันประเทศ การผังเมือง เป็นต้น โดยการเวนคืนซึ่งมีการกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับการเวนคืนโดยเฉพาะและกฎหมายที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณสุขโดยเฉพาะ ได้แก่

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕ ที่บัญญัติว่า "เมื่อรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภคหรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตร หรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มิบทบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนไว้ในกฎหมายอื่นโดยเฉพาะแล้ว ถ้าจะต้องดำเนินการเวนคืนเพื่อกิจการตามกฎหมายดังกล่าว เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะมีมติให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้แทนก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเวนคืนตามวรรคหนึ่ง จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้”

๒. พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๓๗ บัญญัติว่า “เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในระบบขนส่งและการจำหน่ายน้ำ เมื่อมิได้ตกลงกันในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์”

๓. พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ. ๒๕๐๑ มาตรา ๓๕ ทวิ บัญญัติว่า “เมื่อการไฟฟ้านครหลวงมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้ในระบบการส่งหรือการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า หรือตั้งสับสแตชัน ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนเป็นอย่างอื่นให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์”

๔. พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “เมื่อการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการก่อสร้างโรงผลิตพลังงานไฟฟ้าและระบบการส่งหรือการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าหรือตั้งสถานีไฟฟ้า ถ้ามิได้ตกลงกันในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่นให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์”

๕. พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า “เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อได้มาซึ่งแหล่งพลังงานตามมาตรา ๖ (๒) หรือเพื่อใช้ตามมาตรา ๙ (๔) ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ในการนี้ จะออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้ และให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

จะเห็นได้ว่า ในส่วนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยนั้น กฎหมายให้อำนาจที่จะเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพียงเพื่อดำเนินการใน ๒ เรื่อง ดังนี้

๕.๑ ให้ได้มาซึ่งแหล่งพลังงานอันได้มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำ ลม ความร้อน ธรรมชาติ แสงแดด แร่ธาตุ หรือเชื้อเพลิงเป็นต้นว่า น้ำมัน ถ่านหิน หรือก๊าซ รวมทั้งพลังงานปรมาณู เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า และงานอื่นที่ส่งเสริมของ กฟผ. (มาตรา ๖ (๒))

๕.๒ สร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นเพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือเพื่อการพัฒนาการไฟฟ้าพลังน้ำหรือเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการไฟฟ้า สร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อน โรงไฟฟ้าพลังน้ำ โรงไฟฟ้าพลังปรมาณู หรือโรงไฟฟ้าพลังอื่น รวมทั้งลานไถและสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้านั้น ๆ หรือสร้างระบายไฟฟ้า (มาตรา ๙ (๔))

ในส่วนของการเดินสายส่งไฟฟ้าซึ่ง กฟผ. มีการเดินสายส่งไฟฟ้าปกเสาหรือตั้งเสาบนที่ดินของบุคคลอื่น รวมทั้งการใช้ที่ดินเพื่อประกาศเป็นเขตเดินสายไฟฟ้า พ.ร.บ. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ มีอำนาจดำเนินการได้โดยต้องจ่ายค่าทดแทนตามความเป็นธรรมแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้น (มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐)

๖. พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า “เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งปิโตรเลียม เพื่อจัดสร้างโรงกลั่นปิโตรเลียม โรงแยกก๊าซ ท่าเรือ คลังปิโตรเลียม หรือเพื่อใช้ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับกิจการดังกล่าว ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์”

นอกจากการเวนคืนเพื่อให้ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์ตามที่กล่าวแล้ว พ.ร.บ. การปิโตรเลียมฯ ยังบัญญัติถึงกรณีที่ ปตท. มีอำนาจที่จะวางระบบการขนส่งปิโตรเลียม ประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมบนที่ดินของผู้อื่นได้โดยต้องจ่ายค่าทดแทนตามความเป็นธรรม (มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑) อีกด้วย

๗. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ กำหนดให้อำนาจในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน (ระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ) ในมาตรา ๑๐๔ ที่บัญญัติว่า “เมื่อมีความจำเป็นที่ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐจะต้องใช้อสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับกิจการดังกล่าว รวมถึงแหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้าและการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำนั้น เพื่อการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ เพื่อการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำ หรือ

เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ รวมทั้งลานโกไฟฟ้าและสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ถ้ามิได้ตกลงเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ โดยให้สำนักงานเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืน และให้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการเวนคืนตกเป็นของแผ่นดิน”

นอกจากการเวนคืนตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๐๔ วรรคแรกแล้ว พ.ร.บ. การประกอบกิจการพลังงานยังให้อำนาจผู้ประกอบกิจการพลังงานในการใช้อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นและให้อำนาจคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานในการประกาศเขตระบบโครงข่ายพลังงานบนอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่น โดยต้องจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น (มาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๗ และมาตรา ๑๐๘)

การรอนสิทธิ

แม้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณูปโภคดังที่กล่าวข้างต้นจะให้อำนาจในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้ แต่ยังไม่มีการให้อำนาจในการเวนคืนเพื่อสร้างสายส่งไฟฟ้าตาม พ.ร.บ. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ และสร้างท่อขนส่งปิโตรเลียมตาม พ.ร.บ. การปิโตรเลียมแต่อย่างใด ในทางปฏิบัติหน่วยงานจะใช้อำนาจตามกฎหมายประกาศเขตเดินสายไฟฟ้าในกรณีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ และประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อในกรณีของการปิโตรเลียมฯ การใช้อำนาจตามกฎหมายประกาศเขตเดินสายไฟฟ้าหรือเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อดังกล่าว มีผลแตกต่างกับการใช้อำนาจตามกฎหมายในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยสิ้นเชิงในแง่ของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ กล่าวคือ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้น กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนจะถูกโอนไปยังผู้เวนคืนในขณะที่การใช้อำนาจตามกฎหมายประกาศเขตเดินสายไฟฟ้าหรือเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อบนอสังหาริมทรัพย์หรือที่ดินของบุคคลใด กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวจะไม่ถูกโอนไปด้วยเพียงแต่เจ้าของกรรมสิทธิ์ถูกจำกัดการใช้สิทธิในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวเพียงบางประการตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น การถูกจำกัดสิทธิในการใช้อสังหาริมทรัพย์มิได้มีเฉพาะในกรณีที่ถูกจำกัดสิทธิเนื่องจากการใช้อสังหาริมทรัพย์ในกิจการสาธารณูปโภคตามที่กล่าวมาข้างต้น แต่ในความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกันก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕๒ ว่า “ท่านว่าเจ้าของที่ดินที่ได้รับค่าตอบแทนตามสมควรแล้ว ต้องยอมให้ผู้อื่นวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นที่คล้ายกันผ่านที่ดินของตนเพื่อประโยชน์แก่ที่ดินที่ติดต่อซึ่งถ้าไม่ยอมให้ผ่านก็ไม่มีทางจะวางไว้ หรือถ้าจะวางได้ก็เปลืองเงินมากเกินควร แต่เจ้าของที่ดินอาจให้ยกเอาประโยชน์ของตนขึ้นพิจารณาด้วย”

การจำกัดสิทธิในการใช้สิ่งหาริมทรัพย์ไม่ได้มีการบัญญัติคำศัพท์ไว้ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และในกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานด้านสาธารณสุขไปค้ทำการดังกล่าวไว้เป็นคำเฉพาะ แต่มีคำที่ใช้ในการพิจารณาของศาลและในการปฏิบัติงานเรียกการจำกัดสิทธิในลักษณะนี้ว่า “การรอนสิทธิ” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๔/๒๕๕๑ ระหว่างนางอรวรรณ คงเทศ โจทก์ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกับพวก จำเลย)

ในต่างประเทศก็มีบทบัญญัติของกฎหมายในลักษณะเดียวกัน โดยในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law (หรือที่เรียกว่าระบบกฎหมายจารีตประเพณีซึ่งมีต้นแบบมาจากประเทศอังกฤษและประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากอังกฤษ) จะเรียกว่า “Easement” ในขณะที่ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย “Civil Law” (หรือที่เรียกว่าระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศที่อยู่ในทวีปยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี) จะเรียกว่า “Servitude” ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส (French Civil Code) ก็มีบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ในมาตรา ๖๓๗ - ๗๑๐

Black’s Law Dictionary ได้ให้ความหมายของ Easement และ Servitude ไว้ดังนี้

Easement. A right of over the property of another. Traditionally the permitted kinds of uses were limited, the most important being rights of way and rights concerning flowing waters. The easement was normally for the benefit of adjoining lands, no matter who the owner was (an easement appurtenant), rather than for the benefit of a specific individual (easement in gross). The land having the right of use as an appurtenance is known as the dominant tenement and the land which is subject to the easement is known as the servient tenement.

A right in the owner of one parcel of land, by reason of such ownership, to use the land of another for a special purpose not inconsistent with a general property in the owner.

An interest which one person has in the land of another. A primary characteristic of an easement is that its burden falls upon the possessor of the land from which it issued and that characteristic is expressed in the statement that the land constitutes a servient tenement and the easement a dominant tenement. An interest in land in and over which it is to be enjoyed, and is distinguishable from a “license” which merely confers personal privilege to do some act on the land.

Servitude. A charge or burden resting upon one estate for the benefit or advantage of another; a species of incorporeal right derived from the civil law (see Servitus) and closely corresponding to the “easement” of the common-law, except that “servitude” rather has relation to the burden or the estate burdened, while “easement” refers to the benefit or advantage or the estate to which it accrues.

กฎหมายของรัฐ Florida (Florida Statute, Chapter 36.1 ข้อ 361.05 และข้อ 361.13) ก็มีการกำหนดให้สิทธิแก่ผู้ให้บริการก๊าซและผู้ให้บริการไฟฟ้าในการใช้สิทธิหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อการวางท่อก๊าซก่อสร้างเสาหรือสายส่งไฟฟ้าได้ โดยผู้ให้บริการก๊าซหรือผู้ให้บริการไฟฟ้าจะต้องเจรจาทำสัญญากับเจ้าของอสังหาริมทรัพย์แต่ละราย ในกรณีบางรายที่ไม่สามารถจะเจรจาทำสัญญากันได้ผู้ให้บริการก๊าซหรือผู้ให้บริการไฟฟ้าสามารถยื่นคำร้องต่อศาลให้พิจารณา หรือที่เรียกว่า “Condemnation Process” ได้

Florida Statute, Chapter 361 ข้อ 361.05

Right of eminent domain to natural gas companies. – Any corporation or other business entity organized under the laws of this state, or by virtue of the laws of any other state, and qualified to do business in this state, for the purpose of supplying any city, town, village or the inhabitants thereof, or any community with natural gas for domestic or industrial purposes, including any natural gas transmission pipeline company that has received certification under ss. 403.9401-403.9425 or an entity that is subject to regulation under the federal Natural Gas Act, 15 U.S.C. s. 717, shall have the right of eminent domain and may use the provisions of chapters 73 and 74 to lay its pipelines and works; to cause such examinations and surveys for the proposed pipelines to be made as shall be necessary for the selection of the most advantageous routes; to enter upon any land, public or private, necessary to the business contemplated in its charter; to construct its pipelines across, over under, along, and upon any stream of water, watercourse, canal, lake, bay, gulf, road, street, highway, railroad, and transmission line; to take from any land most convenient to its pipelines and works, any timber, stone, earth, water, or other material which may be necessary to the construction, operation, keeping in repair, or preservation of its pipelines, works, and improvements, upon making due compensation according to law to private owners, with such reservation, if any, of oil, gas, and mineral right as

those owners may determine, if, in order to make repairs to or to relocate any tracks of any railroad or for the performance of any work of construction or reconstruction by any railroad upon its right-of-way, it becomes necessary to relocate temporarily or permanently any natural gas pipeline constructed upon any railroad right-of-way, such work incident to the relocation of such natural gas pipeline shall be performed, and the expense borne, by the company owning or operating that pipeline.

Florida Statute, Chapter 361 ข้อ 361.13

Powers. –Any electric utility, or any organization, association, or separate legal entity whose membership shall consist only of electric utilities, participating in an agreement to implement a project has the following additional powers as they may relate to the project:

(1) To plan, finance, acquire, construct, purchase, operate, maintain, use, share the cost of, own, lease, sell, or dispose of any project or projects within or without the state.

(2) To exercise the power of eminent domain, except to acquire the generating, transmission, or distribution facilities of any other electric utility or foreign public utility.

(3) To purchase capacity or energy, or both, in any quantity agreed upon in the joint power agreement from any project in which the purchaser has an ownership interest.

สรุป

สิทธิในทรัพย์สินถือเป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับในกฎหมายของประเทศไทยและนานาชาติอารยประเทศตั้งแต่กฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดและวางหลักเกณฑ์ในการปกครองประเทศ อย่างไรก็ตามภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน รัฐยังคงมีหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งหน้าที่ในการจัดหาสาธารณูปโภคให้ประชาชน การที่รัฐมีหน้าที่ดังกล่าวจึงต้องมีข้อกำหนดให้รัฐมีอำนาจที่จะครอบครองหรือยึดถือเอาสิ่งหาริมทรัพย์ของประชาชนเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ ในกิจการของรัฐได้ เช่น ประโยชน์ในการป้องกันประเทศ การจัดหาสาธารณูปโภคให้แก่ประชาชน และประโยชน์อื่น ๆ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์และการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของประชาชนเพื่อกิจการสาธารณูปโภคเป็นกรณีที่รัฐใช้อำนาจตามกฎหมายที่มีอยู่ในการครอบครองหรือยึดถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของประชาชน

เพื่อการสาธารณูปโภคซึ่งสามารถกระทำได้โดยรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวอย่างเป็นธรรม หลักการดังกล่าวเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเพียงแต่วิธีการและรายละเอียดในทางปฏิบัติอาจมีความแตกต่างกันบ้างตามลักษณะของ ประเพณี วัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม และองค์ประกอบอื่น ๆ ในประเทศนั้น ๆ

บทที่ ๓

การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานในประเทศไทย

กลไกในการกำหนดราคาค่าทดแทน

การรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน แม้จะสามารถกระทำได้โดยผลของกฎหมาย แต่การดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีการจ่ายค่าทดแทนให้กับเจ้าของอสังหาริมทรัพย์นั้น ๆ และการจ่ายค่าทดแทนจะต้องจ่ายอย่างเป็นธรรม แต่เนื่องจากไม่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ในการที่จะนำไปสู่การจ่ายค่าทดแทนไว้ในกฎหมายนั้น ๆ ในทางปฏิบัติจึงได้นำหลักเกณฑ์ที่บัญญัติในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยมาตรา ๙ กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานที่จะทำการเวนคืน ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนของหน่วยงานรัฐอื่น และผู้แทนของสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่กำหนดราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนและจำนวนค่าทดแทน และระบุให้การกำหนดค่าทดแทนให้ใช้หลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๘ ๒๑ ๒๒ และ ๒๔ ที่บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๑๘ เงินค่าทดแทนนั้น ให้กำหนดให้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- (๑) เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งที่ดินที่ต้องเวนคืน
- (๒) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่รื้อถอนไม่ได้ ซึ่งมีอยู่ในที่ดินที่ต้องเวนคืนนั้นในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ หรือได้ปลูกสร้างขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่
- (๓) ผู้เช่าที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นในที่ดินที่ต้องเวนคืน แต่การเช่านั้นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ซึ่งได้ทำไว้ก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ หรือได้ทำขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ และการเช่านั้นยังมิได้ระงับไปในวันที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ได้เข้าครอบครองที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว แต่เงินค่าทดแทนในการเช่านี้พึงกำหนดให้เฉพาะที่ผู้เช่าได้เสียหายจริงโดยเหตุที่ต้องออกจากที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวก่อนสัญญาเช่าระงับ

(๔) เจ้าของต้นไม้ยืนต้นที่ขึ้นอยู่ในที่ดินในวันที่ใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖

(๕) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่รื้อถอนได้ ซึ่งมีอยู่ในที่ดินที่ต้องเวนคืนนั้น ในวันที่ใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ แต่ต้องไม่ใช่ผู้ซึ่งจำต้องรื้อถอนโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวไปเมื่อได้รับแจ้งจากเจ้าของที่ดิน เงินค่าทดแทนตาม (๕) นี้พึงกำหนดให้เฉพาะค่ารื้อถอน ค่าขนย้าย และค่าปลูกสร้างใหม่เท่านั้น

(๖) บุคคลผู้เสียสิทธิในการใช้ทาง วางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันผ่านที่ดินที่ต้องเวนคืนนั้นตามมาตรา ๑๓๔๙ หรือมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีที่บุคคลเช่นว่านั้นได้จ่ายค่าทดแทนในการใช้สิทธิดังกล่าวให้แก่เจ้าของที่ดินที่ต้องเวนคืนแล้ว

มาตรา ๒๑ เงินค่าทดแทนที่จะให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ นั้น ถ้ามิได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับใดโดยเฉพาะแล้วให้กำหนดโดยคำนึงถึง

(๑) ราคาที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามที่เป็นอยู่ในวันที่ใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖

(๒) ราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่มีการตีราคาไว้เพื่อประโยชน์แก่การเสียภาษีบำรุงท้องที่

(๓) ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

(๔) สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์นั้น และ

(๕) เหตุและวัตถุประสงค์ของการเวนคืน

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนและสังคม

ถ้าการวางหรือกิจการอย่างใดที่ทำไปในการเวนคืน ได้กระทำให้อสังหาริมทรัพย์ที่เหลืออยู่นั้นมีราคาสูงขึ้น ให้เอาราคาที่สูงขึ้นนั้นหักออกจากเงินค่าทดแทน แต่ไม่ให้ถือว่าราคาอสังหาริมทรัพย์ที่ทวีขึ้นนั้นสูงไปกว่าจำนวนเงินค่าทดแทนเพื่อจะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายกลับต้องจ่ายเงินให้อีก

ถ้าต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แต่เพียงส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือนั้นราคาลดลงให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้เฉพาะสำหรับส่วนที่เหลืออันราคาลดลงนั้นด้วย

การคำนวณว่าอสังหาริมทรัพย์ใดมีราคาสูงขึ้นตามวรรคสอง หรือราคาลดลงตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่อาศัยหรือประกอบการค้าขาย หรือ การงานอันชอบด้วยกฎหมายอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืนนั้น และบุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหายเนื่องจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้สำหรับความเสียหายนั้นด้วย

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่เจ้าของได้ที่ดินใดมาโดยมิได้ใช้อยู่อาศัยหรือใช้ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ หรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างแท้จริง ถ้าหากมีการเวนคืนที่ดินนั้นภายในห้าปีนับแต่วันที่เจ้าของได้ที่ดินนั้นมาจะกำหนดเงินค่าทดแทนให้ต่ำกว่าเงินค่าทดแทนที่กำหนดตามมาตรา ๒๑ ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าราคาที่ดินในขณะที่ยังเป็นเจ้าของได้ที่ดินนั้นมา

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้คิดเงินค่าทดแทนสำหรับราคาที่ดินที่สูงขึ้นเพราะทรัพย์สินดังต่อไปนี้คือ

(๑) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ได้สร้างหรือต่อเติมขึ้นใหม่ การเพาะปลูก การทำให้ที่ดินเจริญขึ้น หรือการเช่า ที่ได้ทำขึ้นภายหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ เว้นแต่การทำนา ทำไร่ หรือทำสวนตามที่จัดทำอยู่ตามปกติ

(๒) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ได้สร้างหรือต่อเติมขึ้นใหม่ การเพาะปลูก การทำให้ที่ดินเจริญขึ้น หรือการเช่า ที่ปรากฏว่าได้ทำขึ้นก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ โดยอุบายฉ้อฉลเพื่อประสงค์ที่จะได้รับเงินค่าทดแทน

กลไกในการกำหนดราคาค่าทดแทนที่ กฟผ. ใช้ในการกำหนดราคาค่าทดแทน เนื่องจากพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ไม่ได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ เพียงแต่กำหนดให้จ่ายค่าทดแทนด้วยความเป็นธรรมในมาตรา ๓๐ เท่านั้น การปฏิบัติในการกำหนดค่าทดแทนของ กฟผ. จะกระทำโดยการที่ กฟผ. มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อตั้งคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สินในแต่ละจังหวัดที่ระบบโครงข่ายพลังงานตั้งอยู่ กระทรวงมหาดไทยจะแจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สินซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธาน
๒. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด	กรรมการ
๓. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	กรรมการ
๔. เกษตรจังหวัด	กรรมการ
๕. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	กรรมการ
๖. ปฎิรูปที่ดินจังหวัด	กรรมการ

๗. นายอำเภอที่สายส่งไฟฟ้าพาดผ่าน	กรรมการ
๘. ธารักษ์จังหวัด	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการฝ่ายสำรวจที่ดินระบบส่ง	กรรมการ
๑๐. หัวหน้ากองค่าทดแทนทรัพย์สิน	เลขานุการ

คณะกรรมการดังกล่าวจะมีการตั้งคณะทำงานระดับอำเภอโดยมีนายอำเภอที่สายส่งไฟฟ้าพาดผ่านเป็นประธานเพื่อหาข้อมูลราคาที่ดินและทรัพย์สินในท้องที่อำเภอนั้น ๆ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการจังหวัดให้ความเห็นชอบก่อนส่งให้ กฟผ. พิจารณาราคาเพื่อจ่ายให้แก่เจ้าของที่ดินต่อไป

เมื่อ พ.ร.บ. การประกอบกิจการพลังงานฯ มีผลใช้บังคับ หน้าที่ในการกำหนดราคาค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินถูกกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ตามมาตรา ๑๐๘ ซึ่ง กกพ. ได้ทำการออกประกาศและระเบียบที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑. ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๕๒

๒. ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดและจ่ายค่าทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๒

๓. ระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ การคัดค้านและการพิจารณาคำร้องคัดค้าน พ.ศ. ๒๕๕๒

ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สินในจังหวัดที่มีระบบโครงข่ายพลังงาน (ก๊าซหรือไฟฟ้า) ผ่าน โดยให้ กกพ. เป็นผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ชุดนี้ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาและเสนอข้อมูลราคาค่าทดแทนที่ดิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้และทรัพย์สินอื่นที่อยู่ในเขตระบบโครงข่ายพลังงาน คณะกรรมการฯ มีองค์ประกอบ ดังนี้

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน	ประธาน
๒. หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้แทนในจังหวัด เช่น
เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ปฏิรูปที่ดินจังหวัด
ธารักษ์พื้นที่ เกษตรจังหวัด โยธาธิการและ
ผังเมืองจังหวัด นายอำเภอท้องที่ และผู้แทนสภาจังหวัด	กรรมการ
๓. ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ กกพ. แต่งตั้ง	กรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน	กรรมการ

ในระยะแรก ๆ ของการดำเนินการตามประกาศฯ นี้ คณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดิน และทรัพย์สินแต่ละจังหวัดมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสำรวจและตรวจสอบข้อมูลราคาที่ดิน และทรัพย์สิน (ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๖) ซึ่งเป็น คณะทำงานในระดับอำเภอ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

๑. นายอำเภอท้องที่ หรือผู้แทน ประธาน
๒. หัวหน้าส่วนราชการในอำเภอที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทน คณะทำงาน
เช่น นายกเทศมนตรี เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดิน
อำเภอ เกษตรอำเภอ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล
ประธานสภาตำบล กำนันและผู้ใหญ่บ้าน
๓. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน คณะทำงาน
หรือบุคคลอื่นที่คณะกรรมการมอบหมาย

จากข้อกำหนดดังกล่าว ทำให้เห็นถึงวิธีการดำเนินการกำหนดภายใต้อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน หรือ กกพ. ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งจะทำการทำโดยผ่านคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สินจังหวัด โดยมี คณะทำงานสำรวจและตรวจสอบข้อมูลราคาที่ดินและทรัพย์สินระดับอำเภอเพื่อหาข้อมูลราคาที่ดิน และทรัพย์สินในแต่ละอำเภอที่ระบบโครงข่ายพลังงานพาดผ่านและเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สิน (จังหวัด) พิจารณาเสนอไปยังคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อกำหนด เป็นราคาค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศเขตระบบโครงข่ายพลังงาน ต่อไป ต่อมาคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้ออกประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและ ทรัพย์สิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๖ ยกเลิกอำนาจคณะกรรมการ พิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สินจังหวัดในการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสำรวจและตรวจสอบข้อมูลราคา ที่ดินและทรัพย์สิน (ระดับอำเภอ) และกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็น ผู้จัดทำสรุปข้อเท็จจริงและข้อมูลราคาที่ดินและเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและ ทรัพย์สิน (จังหวัด) พิจารณาก่อนเสนอไปยังคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเพื่อกำหนดเป็นราคา ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศเขตระบบโครงข่ายพลังงานต่อไป

หลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทน

ก่อนการใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ กฟผ. จะกำหนดค่าทดแทนโดยยึดถือหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้เป็นแนวทางในการกำหนดค่าทดแทน

๑. ราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดในวันที่มีการกำหนดค่าทดแทน
๒. ราคาที่มีการตีราคาไว้เพื่อเรียกเก็บมาบำรุงท้องที่
๓. ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
๔. สภาพและทำเลที่ตั้งของที่ดิน
๕. เหตุผลในการใช้ประโยชน์และวัตถุประสงค์ของการใช้ที่ดิน

ต่อมาในปี ๒๕๓๗ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ดังกล่าวโดยให้ใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๑. กำหนดราคาค่าทดแทนขั้นต่ำไม่น้อยกว่าราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด หรือ
๒. กำหนดตามราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิหรือนิติกรรม หรือ
๓. เสนอเรื่องให้สำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สินกรมที่ดิน ทำการประเมินราคาที่ดินใหม่ก่อนที่จะกำหนดราคาที่ดิน ทั้งนี้เพื่อให้ราคาใกล้เคียงกับราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด

เมื่อพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาที่ดินเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไข เกี่ยวกับการกำหนดและจ่ายค่าทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๕ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ราคาที่ดินที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด
๒. ราคาที่ดินที่มีการกำหนดไว้เพื่อเรียกเก็บภาษีบำรุงท้องที่
๓. ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
๔. สภาพและทำเลที่ตั้งของที่ดิน

จากหลักเกณฑ์การกำหนดราคาที่ดินดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์ตาม ๑ - ๓ จะเป็นหลักเกณฑ์ที่สามารถสืบค้นได้และมีเอกสารหลักฐานของทางราชการปรากฏอยู่ในขณะที่หลักเกณฑ์ตาม ๔ เป็นหลักเกณฑ์ในลักษณะที่เป็นนามธรรมและมีลักษณะเป็นการพิจารณาเฉพาะรายที่ลักษณะของสภาพและทำเลที่ตั้งของที่ดินมีความเด่นชัดจริง ๆ ในส่วนของหลักเกณฑ์ตาม ๑ - ๓ นั้น จะเป็นได้ว่าราคาที่ดินที่มีการตีราคาไว้เพื่อเรียกเก็บภาษีบำรุงท้องที่จะมีความสำคัญน้อยกว่าราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับ

อสังหาริมทรัพย์ของกรมธนารักษ์และราคาที่ดินที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด เนื่องจากราคาเพื่อการเรียกเก็บภาษีบำรุงท้องที่เป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมและราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดอยู่มาก ในกรณีราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเปรียบเทียบกับราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดสามารถแยกเป็น ๓ กรณี ดังนี้

๑. ราคาประเมินสูงกว่าราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด
๒. ราคาประเมินเท่ากับราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด
๓. ราคาประเมินต่ำกว่าราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด

เนื่องจากการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์เป็นเรื่องของอุปสงค์ อุปทาน เมื่อความต้องการในที่ดินมีเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ประชากรเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ปริมาณที่ดินที่อยู่เท่าเดิม ดังนั้น ราคาที่ดินจึงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ การประเมินราคาของทางราชการแม้จะมีการประเมินทุก ๆ ๔ ปี แต่ราคาที่ประเมินก็ยังไม่ได้สะท้อนราคาแท้จริงของราคาที่ดิน ดังนั้น การซื้อขายที่ดินตามข้อเท็จจริงจะเป็นการซื้อขายที่มีราคาสูงกว่าราคาประเมินแทบทั้งสิ้น แต่หลักฐานการซื้อขายที่จดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานจะปรากฏเท่ากับราคาประเมิน เนื่องจากเหตุผลทางด้านภาษีอากรที่ประมวลรัษฎากรมาตรา ๔๙ ทวิ กำหนดให้การโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์โดยมีหรือไม่มีค่าตอบแทนไม่ว่าราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์นั้นจะเป็นอย่างไรก็ตาม ให้เจ้าพนักงานประเมินกำหนดราคาขายอสังหาริมทรัพย์นั้นโดยถือตามราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งเป็นราคาที่ใช้อยู่ในวันที่มีการโอนนั้น นอกจากนั้นยังให้สิทธิผู้มีเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์เลือกเสียภาษีเฉพาะเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร โดยไม่ต้องนำมารวมคำนวณรวมกับรายได้อื่น ๆ ในขณะยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีตอนปลายปี ดังนี้

(ก) เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการให้โดยเสนหา ให้หักค่าใช้จ่ายร้อยละ ๕๐ ของเงินได้ เหลือเท่าใดถือเป็นเงินได้สุทธิ แล้วหารด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ได้ผลลัพธ์เป็นเงินเท่าใด ให้คำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้ ได้เท่าใดให้คูณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นเงินภาษีที่ต้องเสีย

(ข) เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางอื่นนอกจาก (ก) ให้หักค่าใช้จ่ายได้ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา เหลือเท่าใดถือเป็นเงินได้สุทธิ แล้วหารด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ได้ผลลัพธ์เป็นเงินเท่าใดให้คำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้ ได้เท่าใดให้คูณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นเงินภาษีที่ต้องเสีย

ในส่วนของการใช้จ่ายได้กำหนดอัตราให้หักเป็นอัตราเหมาตามจำนวนปีที่ถือครอง ในพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการกำหนดค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักจากเงินได้พึงประเมินจากการขายอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๑๖๕) พ.ศ. ๒๕๒๙ มาตรา ๔ ดังนี้

จำนวนปีที่ถือครอง	ร้อยละของเงินได้
๑ ปี	๙๒
๒ ปี	๘๔
๓ ปี	๗๗
๔ ปี	๗๑
๕ ปี	๖๕
๖ ปี	๖๐
๗ ปี	๕๕
๘ ปีขึ้นไป	๕๐

ในกรณีที่ราคาประเมินต่ำกว่าราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดแม้จะพบเห็นไม่บ่อยนักแต่ในทางปฏิบัติก็มีให้เห็นอยู่บ้าง เช่น กรณี กพผ. เป็นผู้ซื้อที่ดินในบริเวณเดียวกันเพื่อก่อสร้างสถานีไฟฟ้าย่อย หรือในกรณีที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

อัตราค่าทดแทน

ในอดีตที่ผ่านมาอัตราการจ่ายค่าทดแทนเพื่อการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์มีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน เนื่องจากหน่วยงานที่ดูแลผู้รับผิดชอบในการรอนสิทธิดังกล่าวเป็นคนละหน่วยงานจึงมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน ในกรณีของ กพผ. ได้มีการแบ่งที่ดินออกเป็น ๓ ประเภท และมีอัตราในการจ่ายค่าทดแทนที่แตกต่างกันในแต่ละประเภท ดังนี้

ตารางที่ ๓-๑ อัตราการจ่ายค่าทดแทนก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๗

ประเภทที่ดิน	อัตราค่าทดแทน (ร้อยละของราคาที่กำหนด)
ที่นา	๒๕
ที่สวน	๕๐
ที่บ้าน	๗๕
ที่ตั้งเสา	๑๐๐

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

อัตราที่กล่าวข้างต้น เป็นอัตราที่ กฟผ. ใช้ในระยะแรก ๆ ต่อมาในปี ๒๕๓๗ อัตราต่าง ๆ ได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้

ตารางที่ ๓-๒ อัตราการจ่ายค่าทดแทนในปัจจุบัน

ประเภทที่ดิน	อัตราค่าทดแทน (ร้อยละของราคาที่กำหนด)
ที่นา	๕๐
ที่สวน	๗๕
ที่บ้าน	๙๐
ที่ตั้งเสา	๑๐๐

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ในกรณีของ ปตท. อัตราค่าทดแทนจะกำหนดตายตัวโดยไม่มีการแยกประเภทที่ดิน ออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่นเดียวกับ กฟผ. และมีอัตราจ่ายอยู่ที่ร้อยละ ๑๐๐ ของราคาที่กำหนด หลังจากพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ คณะกรรมการกำกับ กิจการพลังงาน ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดค่าทดแทน โดยกำหนดค่าทดแทนที่ดิน ที่เป็นเขตรบบโครงข่ายไฟฟ้าในอัตราร้อยละ ๙๐ ของราคาที่ดินที่กำหนด โดยไม่มีการแบ่งที่ดิน ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังเช่นในอดีต และในกรณีของที่ตั้งเสาไฟฟ้าให้กำหนดค่าทดแทนในอัตราร้อย ละ ๑๐๐ ของราคาที่ดินที่กำหนด ในส่วนที่ดินที่เป็นเขตรบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติให้กำหนดค่า ทดแทนในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของราคาที่ดินที่กำหนด (ข้อ ๖(๑) และ (๒) ของประกาศคณะกรรมการ กำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดและจ่ายค่าทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๒)

ระบบโครงข่ายพลังงานในประเทศไทย

การดำเนินการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานในประเทศไทยได้ผ่านการดำเนินการตั้งแต่ในช่วงการดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายของหน่วยงานนั้นเอง จนถึงปัจจุบันที่การดำเนินการเป็นหลักเกณฑ์เดียวที่ผู้รับผิดชอบในการวางระบบโครงข่ายพลังงานไม่ว่าจะเป็นระบบโครงข่ายไฟฟ้า หรือระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน ระบบโครงข่ายพลังงานทั้งระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่มีการประกาศไว้ทั้งหมด ๔๐๕ ระบบโครงข่าย สามารถแยกได้ดังนี้

ระบบโครงข่ายไฟฟ้า

ตารางที่ ๓-๓ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ เขตนครหลวง

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1	500 กิโลโวลต์ ไทรน้อย - รังสิต	10/7/2516	25
2	230 กิโลโวลต์ บางปะกง - ทองจอก สายที่1	18/12/2523	42
3	230 กิโลโวลต์ ทองจอก - รังสิต	18/12/2523	39
4	230 กิโลโวลต์ บางปะกง - ทองจอก สายที่2	16/6/2524	42.4
5	230 กิโลโวลต์ บางกอกน้อย - พระนครใต้ และพระนครใต้ - ธนบุรีใต้ - บางกอกน้อย	1/2/2533	23
6	230 กิโลโวลต์ บางปะกง - อ่อนนุช	16/1/2535	57.9
7	230 กิโลโวลต์ บางกอกน้อย - สามพราน1	14/6/2536	10.8
8	500 กิโลโวลต์ ไทรน้อย - รังสิต	7/10/2536	63
9	500 กิโลโวลต์ ทองจอก - รังสิต	7/10/2536	57.6
10	230 กิโลโวลต์ รังสิต - รังสิต	17/8/2537	48
11	500 กิโลโวลต์ รังสิต - แจ้งวัฒนะ	26/1/2539	7.7
12	500 กิโลโวลต์ ทองจอก - อ่อนนุช	26/1/2539	18
13	500 กิโลโวลต์ ไทรน้อย - บางกอกน้อย	26/1/2539	29
14	230 กิโลโวลต์ พระนครเหนือ - บางกอกน้อย	5/11/2540*	18.5
15	230 กิโลโวลต์ แจ้งวัฒนะ - จุดเชื่อมพระนครเหนือ	5/11/2540*	7.5
16	230 กิโลโวลต์ พระนครเหนือ - จุดเชื่อมพระนครเหนือ และจุดเชื่อมพระนครเหนือ - ลาดพร้าว	6/11/2540	6.8
17	500 กิโลโวลต์ ปลวกแดง - จุดเชื่อมสายส่ง 500 กิโลโวลต์ ทองจอก - รังสิต แนวที่ 1	12/2/2541	164
18	230 กิโลโวลต์ บ้านโป่ง2 - ไทรน้อย	31/8/2541	53

ตารางที่ ๓-๓ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ เขตนครหลวง (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
19	230 กิโลโวลต์ บางปะกง - บางพลี	17/11/2549	44
20	500 กิโลโวลต์ ปลวกแดง - จุดเชื่อมสายส่ง 500 กิโลโวลต์ หนองจอก - วังน้อย แนวที่ 2		160.5
21	230 กิโลโวลต์ สาคูพร้าว - รัชดาภิเษก		6.6
22	230 กิโลโวลต์ รัชดาภิเษก - บางกะปิ		4.5
23	230 กิโลโวลต์ พระนครใต้ - บางพลี		15.8
24	230 กิโลโวลต์ บางกะปิ - อ่อนนุช		9
25	230 กิโลโวลต์ อ่อนนุช - บางพลี		11.5
26	230 กิโลโวลต์ ไทรน้อย - อ่างทอง 2		70.8
			1,035.90

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ตารางที่ ๓-๔ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคเหนือ

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1	115 กิโลโวลต์ เชียงราย - แม่จัน	4/1/2536	46
2	115 กิโลโวลต์ เชียงราย - หัง	12/10/2537	49.7
3	115 กิโลโวลต์ พะเยา - เชียงราย	7/12/2521	80.2
4	115 กิโลโวลต์ แม่เมายะ 3 - พะเยา	17/1/2532	120.6
5	230 กิโลโวลต์ แม่เมายะ 3 - เชียงราย	20/11/2535	189.6
6	115 กิโลโวลต์ แม่เมายะ 2 - ลำปาง 2		18.4
7	115 กิโลโวลต์ แม่เมายะ 3 - ลำปาง 2	15/3/2539	43.7
8	115 กิโลโวลต์ ลำปาง 2 - ลำพูน 2		73.9
9	115 กิโลโวลต์ ลำพูน 2 - เชียงใหม่ 2		26.9
10	115 กิโลโวลต์ เชียงใหม่ 2 - แม่แตง	25/3/2545	42.8
11	115 กิโลโวลต์ เชียงใหม่ 1 - เชียงใหม่ 2	12/2/2529	10.7
12	115 กิโลโวลต์ เชียงใหม่ 3 - เชียงใหม่ 1	8/4/2535	15.5
13	230 กิโลโวลต์ แม่เมายะ 3 - เชียงราย 3	16/1/2535	135
14	115 กิโลโวลต์ ลำพูน 2 - ลำพูน 1 และ 115 กิโลโวลต์ เชียงใหม่ 3 - เชียงใหม่ 1	19/3/2527	16.2
15	115 กิโลโวลต์ ลำพูน 2 - จอมทอง	19/3/2528	50.7

ตารางที่ ๓-๔ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคเหนือ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ด/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
16	115 กิโลโวลต์ ลำพูน 2 - ลำพูน 1		16
17	115 กิโลโวลต์ ลำปาง 1 - ลำพูน 1		69
18	115 กิโลโวลต์ ลำปาง 1 - แม่มาฆ 3	4/4/2529	30
19	230 กิโลโวลต์ Line Connection at Chiang Mai 3 Substation	25/11/2546	0.247
20	115 กิโลโวลต์ เถิน - ลำปาง 1		78
21	115 กิโลโวลต์ เขื่อนภูมิพล - เถิน		62
22	115 กิโลโวลต์ เขื่อนภูมิพล - ตาก 1		46.7
23	115 กิโลโวลต์ ตาก 1 - แม่สอด	22/2/2532	72
24	230 กิโลโวลต์ ตาก 2 - เขื่อนภูมิพล		54.6
25	115 กิโลโวลต์ ตาก 1 - สุโขทัย		76.5
26	115 กิโลโวลต์ ตาก 1 - ก้านทองเพชร	16/8/2521	61.5
27	230 กิโลโวลต์ แม่มาฆ 3 - พิชญโลก 2	2/7/2524	163.2
28	115 กิโลโวลต์ แพร่ - แม่มาฆ 3		55.6
29	115 กิโลโวลต์ แพร่ - บ้าน	28/9/2526	102
30	115 กิโลโวลต์ อุตรดิตถ์ - แพร่	24/5/2516	27.4
31	115 กิโลโวลต์ อุตรดิตถ์ - เขื่อนสิริกิติ์		60.5
32	115 กิโลโวลต์ สวรรคโลก - อุตรดิตถ์		32
33	115 กิโลโวลต์ สุโขทัย - สวรรคโลก		32
34	230 กิโลโวลต์ เขื่อนสิริกิติ์ - พิชญโลก 2		117
35	230 กิโลโวลต์ พิชญโลก 2 - หล่มสัก	24/7/2523	123
36	115 กิโลโวลต์ หล่มสัก - เพชรบูรณ์	3/9/2527	52.2
37	115 กิโลโวลต์ อัคราโมนิ่ง - เพชรบูรณ์		55.7
38	115 กิโลโวลต์ พิจิตร - อัคราโมนิ่ง		37.8
39	115 กิโลโวลต์ พิชญโลก 1 - พิจิตร	9/10/2516	47.2
40	115 กิโลโวลต์ พิชญโลก 2 - พิชญโลก 1		13
41	115 กิโลโวลต์ สุโขทัย - พิชญโลก 2		44.2
42	115 กิโลโวลต์ สานกระบือ - พิชญโลก 2	10/4/2532	50
43	115 กิโลโวลต์ สานกระบือ - พิชญโลก 1	4/8/2525	47.7
44	115 กิโลโวลต์ สานกระบือ - ก้านทองเพชร	10/8/2539	50
45	500 กิโลโวลต์ แม่มาฆ 3 - ท่าตะโก สายที่ 1	17/2/2527	322
46	500 กิโลโวลต์ แม่มาฆ 3 - ท่าตะโก สายที่ 2	9/11/2532	328
47	230 กิโลโวลต์ พิชญโลก 2 - นครสวรรค์		33.8
48	230 กิโลโวลต์ นครสวรรค์ - เขื่อนภูมิพล		220

ตารางที่ ๓-๔ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคเหนือ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
49	230 กิโลโวลต์ นครสวรรค์ - ตาก 2		170
50	115 กิโลโวลต์ นครสวรรค์ - สลกบาทร	3/2/2532	48.7
51	230 กิโลโวลต์ ท่ามะโก - นครสวรรค์		48
52	115 กิโลโวลต์ ท่ามะโก - บางมูลนาก	6/5/2536	49
53	115 กิโลโวลต์ ท่ามะโก - บึงสามพัน	4/2/2537	67
54	115 กิโลโวลต์ นครสวรรค์ - มโนรมย์		47.7
55	115 กิโลโวลต์ มโนรมย์ - ทาศลิ 2		20.3
56	115 กิโลโวลต์ ท่ามะโก - ทาศลิ 2	29/10/2529	46
57	230 กิโลโวลต์ ท่ามะโก - ท่าลาน 3	27/9/2534	137
58	500 กิโลโวลต์ ท่ามะโก - หองจอก สายที่ 1		208
59	500 กิโลโวลต์ ท่ามะโก - หองจอก สายที่ 2	19/11/2535	217
60	230 กิโลโวลต์ ท่ามะโก - ชัยภูมิ 1	23/1/2533	103.4
61	115 กิโลโวลต์ สิงห์บุรี - ทาศลิ 2	29/1/2530	44
62	115 กิโลโวลต์ ทาศลิ 1 - ทาศลิ 2	1/7/2537	9
63	230 กิโลโวลต์ อ่างทอง 2 - นครสวรรค์		76
64	115 กิโลโวลต์ แม่เมาะ 3 - เหมืองแม่เมาะ	12/10/2537	13
65	230 กิโลโวลต์ อ่างทอง 1 - ท่ามะโก		90.6
66	230 กิโลโวลต์ หล่มสัก - ขอนแก่น 3	24/7/2523	41.6
			4,937.047

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ตารางที่ ๓-๕ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคใต้

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1	230 กิโลโวลต์ สุราษฎร์ธานี - พังงง	10/7/2539	122
2	230 กิโลโวลต์ ชนอม - สุราษฎร์ธานี	1/3/2528	75
3	230 กิโลโวลต์ รัชชประภา - สุราษฎร์ธานี	12/1/2527	50
4	230 กิโลโวลต์ หลังสวน - สุราษฎร์ธานี	23/6/2531	109
5	230 กิโลโวลต์ ชุมพร - สุราษฎร์ธานี		156.3
6	230 กิโลโวลต์ บางสะพาน 1 - ชุมพร	15/12/2547	117

ตารางที่ ๓-๕ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคใต้ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
7	230 กิโลโวลต์ บางสะพาน1- หลังสวน	23/6/2531	179
8	115 กิโลโวลต์ ตะกั่วป่า - สุราษฎร์ธานี		114
9	115 กิโลโวลต์ ตะกั่วป่า - ระนอง		117
10	115 กิโลโวลต์ หลังสวน - ระนอง	31/3/2547	66
11	115 กิโลโวลต์ สุราษฎร์ธานี - บ้านดอน	3/5/2531	13.5
12	115 กิโลโวลต์ พังงา 2 - ตะกั่วป่า		45
13	115 กิโลโวลต์ สุราษฎร์ธานี - พุนพิน		7
14	230 กิโลโวลต์ กระบี่ - พังงา 2	6/8/2541	99
15	115 กิโลโวลต์ ลำภูรา - กระบี่		89
16	115 กิโลโวลต์ รัชชประภา - พังงา สายที่ 1	17/8/2526	73
17	115 กิโลโวลต์ รัชชประภา - พังงา สายที่ 2	15/7/2536	92
18	230 กิโลโวลต์ กระบี่ - พังงา	19/2/2541	78
19	230 กิโลโวลต์ พังงา - จุดเชื่อมภูเก็ต	20/6/2540	77
20	115 กิโลโวลต์ พังงา - ภูเก็ต junction	19/12/2526	70
21	115 กิโลโวลต์ ภูเก็ต 1 - ภูเก็ต 2	19/12/2526	17.7
22	115 กิโลโวลต์ ลำภูรา - พัทลุง		63.8
23	115 กิโลโวลต์ พัทลุง - ลำภูรา		50
24	230 กิโลโวลต์ พัทลุง - นครศรีธรรมราช	22/5/2539	50.8
25	230 กิโลโวลต์ พัทลุง - คลองแก	13/6/2538	210
26	230 กิโลโวลต์ นครศรีธรรมราช - พัทลุง	30/10/2522	89.7
27	230 กิโลโวลต์ นครศรีธรรมราช - ขนอม	30/10/2522	97.5
28	115 กิโลโวลต์ นครศรีธรรมราช - ะโบด	6/2/2535	84
29	132 กิโลโวลต์ สะเดา - เขตแดน (ไทย - มาเลเซีย)	31/10/2521	8.7
30	300 กิโลโวลต์ คลองแก - เขตแดน (ไทย - มาเลเซีย)	24/5/2538	24
31	115 กิโลโวลต์ ยะลา 1 - นราธิวาส	26/3/2522	60.7
32	115 กิโลโวลต์ นราธิวาส - สุโหงโกลก	11/1/2536	51
33	115 กิโลโวลต์ ยะลา 2 - นราธิวาส	25/11/2540	77
34	115 กิโลโวลต์ พัทลุง - หาดใหญ่1		87.4
35	115 กิโลโวลต์ หาดใหญ่ 1 - หาดใหญ่ 2 วงจรที่ 1		7.9
36	115 กิโลโวลต์ หาดใหญ่ 1 - หาดใหญ่ 2 วงจรที่ 2		8.8
37	115 กิโลโวลต์ หาดใหญ่ 1 - สตูล	1/2/2528	73.7
38	115 กิโลโวลต์ ยะลา 1 - ยะลา 2		2.5
39	115 กิโลโวลต์ หาดใหญ่ 2 - สะเดา	7/4/2531	35.6
40	115 กิโลโวลต์ บางยาง - ยะลา 2		40

ตารางที่ ๓-๕ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคใต้ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ด/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
41	115 กิโลโวลต์ ทาดใหญ่ 2 - สงขลา	25/12/2523	24.2
42	115 กิโลโวลต์ ทาดใหญ่ 2 - ปัตตานี	30/3/2533	95
43	115 กิโลโวลต์ ยะลา 1 - ปัตตานี	28/1/2529	39.3
44	230 กิโลโวลต์ พัทลุง - ทาดใหญ่ 2	10/6/2528	88.4
45	230 กิโลโวลต์ ทาดใหญ่ 2 - คลองแงะ	24/5/2538	30
46	230 กิโลโวลต์ คลองแงะ - ยะลา 2	30/4/2540	123
47	230 กิโลโวลต์ จะนะ - ทาดใหญ่ 2	30/8/2549	28.2
			3,317.70

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ตารางที่ ๓-๖ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคกลาง

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ด/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1	115 กิโลโวลต์ ลพบุรี 1 - ท่าเรือ		14.4
2	115 กิโลโวลต์ ท่าเรือ - สิงห์บุรี		13
3	115 กิโลโวลต์ อ่างทอง 1 - สิงห์บุรี	27/1/2530	33.2
4	115 กิโลโวลต์ อ่างทอง 1 - ทาลาน 1		33
5	115 กิโลโวลต์ อ่างทอง 2 - ทาลาน 1		49
6	115 กิโลโวลต์ อ่างทอง 2 - สุพรรณบุรี		30
7	115 กิโลโวลต์ อ่างทอง 2 - เดิมบางนางบวช	14/9/2531	37
8	115 กิโลโวลต์ อ่างทอง 2 - ลพบุรี 2	10/9/2523	42.6
9	230 กิโลโวลต์ อ่างทอง 2 - สระบุรี 2	16/1/2523	84.1
10	230 กิโลโวลต์ แก่งคอย - ทาลาน 3	2/9/2548	23.9
11	230 กิโลโวลต์ แก่งคอย - สระบุรี 2	2/9/2548	6.7
12	115 กิโลโวลต์ ทาลาน 3 - สระบุรี 1	23/9/2539	15.3
13	115 กิโลโวลต์ ทาลาน 3 - พระพุทธบาท	17/8/2550	24.8
14	115 กิโลโวลต์ ทาลาน 3 - ทาลาน 2		6.5
15	230 กิโลโวลต์ สระบุรี 2 - ทาลาน 3		31
16	115 กิโลโวลต์ สระบุรี 2 - ปากช่อง		29.4
17	115 กิโลโวลต์ ลพบุรี 2 - ชัยบาดาล	19/12/2527	81.5
18	115 กิโลโวลต์ อ่างทอง 1 - อโยธยา 1		26.7

ตารางที่ ๓-๖ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคกลาง (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
19	115 กิโลโวลต์ อยุธยา 1 - อยุธยา 2		5.9
20	69 กิโลโวลต์ อยุธยา 2 - ภาชี		24
21	115 กิโลโวลต์ อยุธยา 1 - บางปะอิน 1	4/12/2529	20.7
22	115 กิโลโวลต์ อ่างทอง 2 - อยุธยา 1	28/9/2524	38
23	115 กิโลโวลต์ บางปะอิน 2 - บางปะอิน 1	17/1/2535	3.5
24	230 กิโลโวลต์ บางปะอิน 2 - อ่างทอง 1		20.7
25	115 กิโลโวลต์ ศรีราชา - บ้านบึง	20/4/2522	33.2
26	115 กิโลโวลต์ อ่าวไผ่ - ศรีราชา สายที่ 2	1/12/2531	4.6
27	230 กิโลโวลต์ อ่าวไผ่ - อ่าวอุดม 2	2/5/2529	5.1
28	230 กิโลโวลต์ บางปะกง - อ่าวไผ่ วงจร 3,4	19/12/2537	51.2
29	230 กิโลโวลต์ อ่าวไผ่ - บางปะกง	19/12/2537	51.2
30	115 กิโลโวลต์ อ่าวไผ่ - บางละมุง	15/6/2535	21.5
31	115 กิโลโวลต์ บางละมุง - จอมเทียน		10.5
32	115 กิโลโวลต์ จอมเทียน - สัตหีบ 1		10.4
33	115 กิโลโวลต์ สัตหีบ 1 - สัตหีบ 2		11
34	115 กิโลโวลต์ ชลบุรี - ศรีราชา		21.4
35	230 กิโลโวลต์ อ่าวไผ่ - โยธินิ		3
36	230 กิโลโวลต์ อ่าวไผ่ - ระยอง 2	17/9/2523	52
37	115 กิโลโวลต์ ระยอง - จันทบุรี	26/7/2519	104.2
38	115 กิโลโวลต์ จันทบุรี - ตราด	28/9/2526	61.5
39	230 กิโลโวลต์ ระยอง 2 - จันทบุรี	25/11/2535	123.6
40	115 กิโลโวลต์ ระยอง 3 - ระยอง 1		15.3
41	115 กิโลโวลต์ ระยอง 3 - สัตหีบ 1		26.4
42	230 กิโลโวลต์ ระยอง 2 - ระยอง 3	4/5/2526	5.2
43	230 กิโลโวลต์ ปลวกแดง - บ้านค่าย	17/2/2542	36.3
44	230 กิโลโวลต์ ระยอง 2 - บ้านค่าย	2/5/2540	12.3
45	500 กิโลโวลต์ โรงไฟฟ้าบีแอลซีพีเกาะหวาย - ปลวกแดง	10/2/2546	48.5
46	115 กิโลโวลต์ ฉะเชิงเทรา - ปราจีนบุรี 1		71.9
47	115 กิโลโวลต์ ปราจีนบุรี 2 - ศรีมหาโพธิ		12.1
48	115 กิโลโวลต์ ปราจีนบุรี 2 - วัดนาคนคร	22/4/2540	78.8
49	115 กิโลโวลต์ ปราจีนบุรี 1 - ศรีมหาโพธิ		58
50	115 กิโลโวลต์ ศรีมหาโพธิ - วัดนาคนคร		90
51	115 กิโลโวลต์ ระยอง 2 - แกลง	15/8/2527	56.6

ตารางที่ ๓-๖ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคกลาง (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ด/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
52	230 กิโลโวลต์ ระยอง 2 - อ่าวไฉ่	24/10/2532	53
53	230 กิโลโวลต์ แยกจากสายส่ง 230 กิโลโวลต์ ระยอง 2 - อ่าวไฉ่ไปยังปออิน	13/6/2534	18.6
54	115 กิโลโวลต์ ปออิน - บ้านบึง	15/3/2539	28.5
55	230 กิโลโวลต์ ปออิน - โรงไฟฟ้าปออินทาวเวอร์	16/7/2541	1.9
56	115 กิโลโวลต์ ราชบุรี 2 - เพชรบุรี	18/4/2539	53.1
57	115 กิโลโวลต์ ฆะอำ - หัวหิน		28.3
58	115 กิโลโวลต์ ราชบุรี 1 - ราชบุรี 2	9/6/2526	5.3
59	115 กิโลโวลต์ ฆะอำ - เพชรบุรี		31.7
60	115 กิโลโวลต์ ฆะอำ - แก่งกระจาน		40.4
61	115 กิโลโวลต์ หัวหิน - ปราณบุรี		25.2
62	115 กิโลโวลต์ บ้านโป่ง 2 - ท่าม่วง		32.8
63	115 กิโลโวลต์ ท่าม่วง - กาญจนบุรี		12.6
64	115 กิโลโวลต์ กาญจนบุรี - ท่าทุ่งนา		45.6
65	115 กิโลโวลต์ ท่าทุ่งนา - ศรีนครินทร์		30.5
66	115 กิโลโวลต์ บ้านโป่ง 2 - กั้นทอน	1/2/2526	21.8
67	115 กิโลโวลต์ ปราณบุรี - ประจวบคีรีขันธ์	30/3/2521	62
68	230 กิโลโวลต์ โรงไฟฟ้าราชบุรี - ราชบุรี 2	4/6/2539	20
69	230 กิโลโวลต์ ราชบุรี 2 - ประจวบคีรีขันธ์		53.1
70	230 กิโลโวลต์ เข็มขัดเชื่อมโยงผลิตไฟฟ้าเข้าสู่ระบบ กฟผ. ราชบุรี 2	20/6/2540	6.8
71	230 กิโลโวลต์ ศรีนครินทร์ - บ้านโป่ง 2	1/4/2523	108.4
72	230 กิโลโวลต์ ศรีนครินทร์ - วชิราลงกรณ์	13/5/2524	82.4
73	230 กิโลโวลต์ บ้านโป่ง 2 - ริงสิต		53.5
74	230 กิโลโวลต์ ศรีนครินทร์ - กาญจนบุรี 2		57
75	230 กิโลโวลต์ กาญจนบุรี 2 - บ้านโป่ง 2	1/4/2523	51
76	230 กิโลโวลต์ ราชบุรี 2 - บ้านโป่ง 2		41.7
77	230 กิโลโวลต์ บางสะพาน 2 - บางสะพาน 1	2/6/2542	1.8
78	230 กิโลโวลต์ ประจวบคีรีขันธ์ - บางสะพาน	29/5/2530	59
79	500 กิโลโวลต์ จอมบึง - ไทรน้อย - ริงน้อย	17/10/2539	171
80	500 กิโลโวลต์ จอมบึง - ไทรน้อย	23/9/2539	108
81	500 กิโลโวลต์ บางสะพาน 2 - จอมบึง แนวที่ 1	19/10/2541	26.4
82	500 กิโลโวลต์ โรงไฟฟ้าราชบุรี - จอมบึง	13/5/2539	5.2
83	230 กิโลโวลต์ บางปะกง - ปราจีนบุรี 2	17/8/2535	36.3
84	230 กิโลโวลต์ โรงไฟฟ้าบางปะกง - คลองใหม่	19/10/2541	12.3
85	230 กิโลโวลต์ คลองใหม่ - ริงสิต		48.5

ตารางที่ ๓-๖ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคกลาง (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
86	115 กิโลโวลต์ บางปะกง - ชลบุรี		71.9
87	115 กิโลโวลต์ บางปะกง - ฉะเชิงเทรา	3/4/2529	12.1
88	500 กิโลโวลต์ ไทรน้อย - หนองจอก	7/10/2536	78.8
89	230 กิโลโวลต์ วังน้อย - บางปะอิน 2	17/8/2537	58
90	230 กิโลโวลต์ วังน้อย - สระบุรี 2	11/8/2546	90
91	115 กิโลโวลต์ ท่าเสา 3 - สระบุรี 4	25/11/2535	56.6
92	230 กิโลโวลต์ สระบุรี 4 - นครนายก	15/8/2531	53
93	230 กิโลโวลต์ โรงไฟฟ้าราชบุรี - สมุทรสาคร 4	11/9/2539	18.6
94	115 กิโลโวลต์ สามพราน 1 - สมุทรสาคร 1 - สมุทรสาคร 3	31/7/2533	28.5
95	115 กิโลโวลต์ สมุทรสาคร 1 - สมุทรสาคร 4		1.9
96	115 กิโลโวลต์ สมุทรสาคร 2 - สมุทรสาคร 4		53.1
97	115 กิโลโวลต์ สมุทรสาคร 4 - สมุทรสงคราม		28.3
98	115 กิโลโวลต์ สมุทรสงคราม - ราชบุรี 1		5.3
99	115 กิโลโวลต์ ราชบุรี 1 - บ้านโป่ง 1		31.7
100	230 กิโลโวลต์ บ้านโป่ง 2 - บ้านโป่ง 1	13/5/2539	40.4
101	230 กิโลโวลต์ บ้านโป่ง 1 - นครชัยศรี	3/4/2539	25.2
102	230 กิโลโวลต์ นครชัยศรี - สามพราน 2	25/4/2539	32.8
103	115 กิโลโวลต์ สามพราน 1 - สามพราน 2	23/2/2537	12.6
104	230 กิโลโวลต์ ราชบุรี 3 - สมุทรสาคร 4	29/5/2551	45.6
105	230 กิโลโวลต์ บางปะกง - พานทอง	30/9/2551	30.5
106	230 กิโลโวลต์ พานทอง - อ่าวไร่	30/9/2551	21.8
			4,145.90

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ตารางที่ ๓-๗ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1	115 กิโลโวลต์ นครราชสีมา 1 - นครราชสีมา 2		11.7
2	115 กิโลโวลต์ นครราชสีมา 2 - บุรีรัมย์	10/1/2536	13.3
3	230 กิโลโวลต์ ลำตะคอง - นครราชสีมา 2	9/12/2548	64.4

ตารางที่ ๓-๗ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ศ/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
4	230 กิโลโวลต์ สระบุรี 2 - ลำตะคอง	9/12/2548	51.5
5	115 กิโลโวลต์ นครราชสีมา 2 - สีคิ้ว	13/7/2514	32
6	115 กิโลโวลต์ สีคิ้ว 2 - ปากช่อง	13/7/2514	44
7	115 กิโลโวลต์ คง - ขอนแก่น 1	15/9/2531	124
8	115 กิโลโวลต์ นครราชสีมา 1 - คง	15/9/2531	60
9	115 กิโลโวลต์ นครราชสีมา 2 - บ้านไผ่	15/9/2531	157
10	115 กิโลโวลต์ พล - นครราชสีมา 1		111
11	115 กิโลโวลต์ ปากช่อง - สระบุรี 2	13/7/2514	29.4
12	115 กิโลโวลต์ ชัยภูมิ - บ้านเหลื่อม	2/12/2541	60
13	115 กิโลโวลต์ พล - ชัยภูมิ		54
14	230 กิโลโวลต์ ชัยภูมิ - ขอนแก่น 3	23/1/2533	97
15	230 กิโลโวลต์ ชัยภูมิ - นครราชสีมา 2	9/4/2538	101.5
16	230 กิโลโวลต์ ท่าตะโก - ชัยภูมิ	23/1/2533	37.3
17	115 กิโลโวลต์ บุรีรัมย์ - นครราชสีมา 1		110.3
18	115 กิโลโวลต์ บุรีรัมย์ - ปะโคนชัย	5/7/2538	49
19	115 กิโลโวลต์ พยัคฆภูมิพิสัย - สุรินทร์	14/5/2539	92.4
20	115 กิโลโวลต์ สุรินทร์ - บุรีรัมย์	8/6/2516	46
21	115 กิโลโวลต์ สุรินทร์ - สังขะ	16/1/2541	43.3
22	115 กิโลโวลต์ สุรินทร์ - สุรินทร์ 2		1.2
23	230 กิโลโวลต์ ร้อยเอ็ด 2 - สุรินทร์ 2	29/5/2546	144
24	115 กิโลโวลต์ ขอนแก่น 1 - ขอนแก่น 2		2
25	115 กิโลโวลต์ ขอนแก่น 1 - น้ำพอง 1		29.4
26	115 กิโลโวลต์ ขอนแก่น 2 - กานสีนธุ์		74.4
27	115 กิโลโวลต์ มหาสารคาม - กานสีนธุ์	14/5/2540	35.4
28	115 กิโลโวลต์ ขอนแก่น 1 - มหาสารคาม		86
29	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี - ขอนแก่น 1		54.4
30	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี - น้ำพอง 1		24
31	230 กิโลโวลต์ ขอนแก่น 3 - ร้อยเอ็ด 2	9/5/2532	112
32	115 กิโลโวลต์ กานสีนธุ์ - ร้อยเอ็ด 1	25/8/2523	39.4
33	115 กิโลโวลต์ กานสีนธุ์ - สมเด็จ		42
34	115 กิโลโวลต์ ร้อยเอ็ด 1 - พยัคฆภูมิพิสัย	21/4/2536	85
35	115 กิโลโวลต์ ร้อยเอ็ด 1 - ยโสธร	25/8/2523	69.4
36	115 กิโลโวลต์ ร้อยเอ็ด 1 - โพนทอง	30/7/2536	40.2
37	115 กิโลโวลต์ ร้อยเอ็ด 1 - มหาสารคาม		38

ตารางที่ ๓-๗ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ด/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
38	230 กิโลโวลต์ ร้อยเอ็ด 1 - ร้อยเอ็ด 2	30/11/2549	20.4
39	230 กิโลโวลต์ ร้อยเอ็ด 1 - ยโสธร	24/9/2546	69.4
40	230 กิโลโวลต์ ร้อยเอ็ด 2 - สุรินทร์ 2	29/11/2546	144.2
41	115 กิโลโวลต์ น้ำพอง 1 - อุดรธานี 1	18/3/2534	98
42	115 กิโลโวลต์ น้ำพอง 1 - อุดรธานี 2	16/4/2529	82
43	115 กิโลโวลต์ หนองบัวลำภู - เลย	14/11/2522	77
44	115 กิโลโวลต์ หนองหาน - บ้านดุง	27/3/2532	41
45	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี 2 - หนองหาน - พังโคน	21/6/2525	93
46	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี 1 - หนองคาย - ท่าข้ามฝั่ง		53
47	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี 1 - หนองบัวลำภู	31/8/2537	50.7
48	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี 2 - พังโคน	8/12/2524	101.5
49	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี 2 - หนองคาย - MAEKHONG RIVER BANK	2/10/2517	60.4
50	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี 2 - หนองบัวลำภู	5/6/2541	54
51	115 กิโลโวลต์ อุดรธานี 1 - อุดรธานี 2		11
52	115 กิโลโวลต์ ธาตุพนม - นครพนม	11/9/2539	60.7
53	115 กิโลโวลต์ มุกดาหาร 2 - ธาตุพนม	1/12/2540	37.7
54	115 กิโลโวลต์ มุกดาหาร 1 - สุวรรณเขต	25/11/2537	13.6
55	115 กิโลโวลต์ ยโสธร - อำนาจเจริญ	11/1/2536	49
56	115 กิโลโวลต์ อุบลราชธานี 1 - อำนาจเจริญ	25/7/2536	65
57	115 กิโลโวลต์ อำนาจเจริญ - มุกดาหาร 1		93
58	115 กิโลโวลต์ นครพนม - ท่าแขก	20/12/2537	4.1
59	115 กิโลโวลต์ น้ำพอง - สกลนคร 1	16/3/2535	26
60	115 กิโลโวลต์ สกลนคร 1 - สกลนคร 2	10/7/2539	17.4
61	115 กิโลโวลต์ สมเด็จ - น้ำพอง		52.5
62	115 กิโลโวลต์ พังโคน - บึงกาฬ	1/3/2528	110
63	115 กิโลโวลต์ พังโคน - สกลนคร 1		109.5
64	115 กิโลโวลต์ สกลนคร 1 - ธาตุพนม		70
65	115 กิโลโวลต์ สกลนคร 2 - นครพนม		72.2
66	115 กิโลโวลต์ บึงกาฬ - ปากซัน	15/12/2537	8.2
67	230 กิโลโวลต์ สกลนคร 2 - เสาไฟฟ้าข้ามแม่น้ำโขงบนฝั่งประเทศไทยที่จังหวัดนครพนม	21/3/2539	72.4
68	230 กิโลโวลต์ ตัดตอนสายส่ง 230 กิโลโวลต์ สกลนคร 2 - เสาไฟฟ้าข้ามแม่น้ำโขงบนฝั่งประเทศไทยที่จังหวัดนครพนม วงจรที่ 1 ไปยังสถานีไฟฟ้าอ้อมนครพนม	21/8/2541	14
69	230 กิโลโวลต์ นครพนม - สกลนคร 2		81.5

ตารางที่ ๓-๗ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
70	115 กิโลโวลต์ ปากมูล - อุบลราชธานี 2	22/1/2535	70.8
71	115 กิโลโวลต์ ยโสธร - ศรีสะเกษ	25/8/2523	88.6
72	115 กิโลโวลต์ สรินทร์ - อุบลราชธานี		63.3
73	115 กิโลโวลต์ อุบลราชธานี 1 - อุบลราชธานี 2	6/5/2535	29.7
74	115 กิโลโวลต์ อุบลราชธานี 2 - ศรีสะเกษ	6/5/2535	60
75	115 กิโลโวลต์ สรินทร์ - ชองเม็ก	27/3/2532	11
76	115 กิโลโวลต์ ยโสธร - อุบลราชธานี		95
77	115 กิโลโวลต์ อุบลราชธานี 2 - กันทรลักษ์	15/5/2539	56
78	230 กิโลโวลต์ อุบลราชธานี 2 - ขายแคน - ลาว	3/1/2540	68
79	115 กิโลโวลต์ น้ำพอง 2 - น้ำพอง 1	20/2/2533	6
80	115 กิโลโวลต์ ขอนแก่น 1 - พล		73
81	115 กิโลโวลต์ อุหากรณ์ - ชุมแพ		50
82	115 กิโลโวลต์ ชุมแพ - ขอนแก่น 1		86
83	115 กิโลโวลต์ บ้านไผ่ - ขอนแก่น 1		39
84	115 กิโลโวลต์ คง - บ้านไผ่		95
85	230 กิโลโวลต์ ขอนแก่น 3 - ขอนแก่น 1		7
86	230 กิโลโวลต์ น้ำพอง 2 - ขอนแก่น 3	20/2/2533	30
87	115 กิโลโวลต์ อุตรธานี 3 - อุตรธานี 2	24/8/2550	0.24
88	115 กิโลโวลต์ อุตรธานี 3 - อุตรธานี 1	24/8/2550	3.1
89	500 กิโลโวลต์ ขายแคน (บริเวณจังหวัดหนองคาย) - อุตรธานี 3	5/4/2550	71.3
90	500 กิโลโวลต์ ขายแคน (บริเวณจังหวัดมุกดาหาร) - ร้อยเอ็ด	27/12/2547	159.5
91	500 กิโลโวลต์ น้ำพอง 2 - อุตรธานี 3	7/11/2550	86
			5,426.84

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ตารางที่ ๓-๘ ระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่ประเทศไทยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ว/ค/ป ราชกิจจานุ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ระยะที่ 1	13/9/2522	3/10/2522	170.506
2	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ หน่วยที่ 1	9/8/2525	3/9/2525	63
3	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังโรงงานอุตสาหกรรมยานรังสิต - ปทุมธานี	18/3/2530	12/5/2530	19.361

ตารางที่ ๓-๘ ระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่ประเทศไทยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ต/ป ประกาศ	ว/ต/ป ราชกิจจานุ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
4	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย	1/9/2530	6/10/2530	5.85
5	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น	25/1/2533	27/2/2533	6.5
6	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติบางลี่ - สะบุรี	12/7/2533	9/8/2533	186.8
7	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ หน่วยที่ 4 (หนอง)	30/10/2535	19/11/2535	1.6
8	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติเฮววิน - ระยอง - บางปะกง	9/8/2537	13/9/2537	515.25
9	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติบางปะกง - รังน้อย	18/10/2537	28/10/2537	103.49
10	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังบริษัท ฮีลฟิวเพาเวอร์	19/9/2539	18/10/2539	20.15
11	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติประเทศมาเลเซีย ไปยังโรงไฟฟ้า ราชบุรี	2/10/2539	18/10/2539	238.58
12	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติโรงหมักเพาเวอร์	30/10/2540	18/11/2540	19.025
13	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติสยามเพาเวอร์	4/5/2541	2/7/2541	19.778
14	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติถนน bk wvn4-bv16	2/6/2541	29/7/2541	2.7
15	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติราชบุรี - รังน้อย	7/8/2541	22/9/2541	155.7
16	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังโรงไฟฟ้า บริษัท ตะวันมรินทร์เพาเวอร์ จำกัด	29/1/2542	11/3/2542	11.53
17	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ อำเภอบางปะ อ จังหวัดสมุทรปราการ	26/3/2542	18/5/2542	25.39
18	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังโรงไฟฟ้าราชบุรี	24/4/2544	11/6/2544	9.3
19	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังบริษัท เบอร์รี่ อุกเกอร์ เซลเซียส จำกัด	29/5/2545	21/6/2545	0.884
20	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังบริษัท เวลโกรว์ทักส์ อินดัสทรี จำกัด	29/5/2545	21/6/2545	4.414
21	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติทรานส์ไทย - มาเลเซีย (TMM)	27/9/2545	30/10/2545	370.46
22	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยัง บริษัท ทีแอลพี โดเจนเนอเรชั่น จำกัด	20/12/2545	6/2/2546	6.48
23	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติให้กับโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ทวอลิตี้ คอฟฟี่ โปรดักส์ จำกัด	31/3/2546	24/4/2546	9.76
24	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังบริษัท กังวานเท็กซ์ไทล์ จำกัด	23/5/2546	16/6/2546	12.33
25	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติโรงระยอง	18/8/2546	17/9/2546	40.6
26	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติเส้นที่ 3 บนบก	22/10/2546	21/1/2547	808.77
27	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังบริษัท โอลดสกา จำกัด (อยุธยา)	9/2/2547	30/4/2547	4.8
28	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไทรน้อย - โรงไฟฟ้าพระนครเหนือ/ใต้	20/8/2547	15/10/2547	66.83
29	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ รังน้อย - แก่งคอย	26/7/2548	8/9/2548	73.36
30	โครงการท่อส่งก๊าซเอ็นจีวี สุวรรณภูมิ - พญาไท	16/1/2549	20/2/2549	23.461
31	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังโครงการของบริษัท ราชบุรีเพาเวอร์ จำกัด	2/6/2549	17/7/2549	5.244
32	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังบริษัท โออาร์ทีซี จำกัด (มหาสาร)	18/2/2552	8/4/2552	20.51
33	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติเส้นที่ 4	18/2/2552	8/4/2552	313.07
				3,335.483

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ตารางที่ ๓-๙ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ค/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1	230 กิโลโวลต์ ขายนคร(บริเวณจังหวัดนครพนม) - นครพนม 2	25/8/2553	0.548
2	230 กิโลโวลต์ นครพนม 2 - จุดเชื่อมนครพนม	25/8/2553	4.8
3	500 กิโลโวลต์ ขายนคร (บริเวณจังหวัดน่าน) - น่าน 2	29/11/2553	60
4	500 กิโลโวลต์ น่าน 2 - แม่เมาะ 3	29/11/2553	104
5	230 กิโลโวลต์ สีคิ้ว 2 - นครราชสีมา 3	26/7/2554	39
6	230 กิโลโวลต์ ตัดตอนระบบโครงข่ายไฟฟ้า 230 กิโลโวลต์ ลำตะคอง - นครราชสีมา 2 ลงที่สถานีไฟฟ้าย่อยสีคิ้ว 2	26/7/2554	4
7	115 กิโลโวลต์ สีคิ้ว 2 (แนวที่ 1) - จุดเชื่อมระบบโครงข่ายไฟฟ้า 115 กิโลโวลต์ นครราชสีมา 2 - สีคิ้ว	26/7/2554	0.36
8	115 กิโลโวลต์ สีคิ้ว 2 (แนวที่ 2) - จุดเชื่อมระบบโครงข่ายไฟฟ้า 115 กิโลโวลต์ นครราชสีมา 2 - สีคิ้ว	26/7/2554	0.4
9	230 กิโลโวลต์ ตัดตอน ระบบโครงข่ายไฟฟ้า 230 กิโลโวลต์ แม่เมาะ 3 - เชียงราย ลงที่สถานีไฟฟ้าย่อยพะเยา	27/1/2555	0.06
10	230 กิโลโวลต์ แม่เมาะ 4 - จุดเชื่อมแม่เมาะ 4	27/1/2555	1.8
11	500 กิโลโวลต์ น่าน 2 - แม่เมาะ 3	27/1/2555	43
12	500 กิโลโวลต์ ขายนคร (บริเวณจังหวัดน่าน) - น่าน 2	27/1/2555	41
13	230 กิโลโวลต์ สงขลา 2 - คลองแงะ	5/3/2555	34
14	230 กิโลโวลต์ ตัดตอนระบบโครงข่ายไฟฟ้า 230 กิโลโวลต์ วังน้อย - สระบุรี ลงที่สถานีไฟฟ้าย่อยสระบุรี 5	5/3/2555	4.85
15	500 กิโลโวลต์ โรงไฟฟ้า Gulf JP NS - ภาชี 2	5/3/2555	3.4
16	230 กิโลโวลต์ สุรินทร์ 2 - บุรีรัมย์	5/3/2555	4
17	500 กิโลโวลต์ ตัดตอนระบบโครงข่ายไฟฟ้า 500 กิโลโวลต์ ท่าตะโก - หนองจอก สายที่ 1 ลงที่สถานีไฟฟ้าย่อยภาชี 2	13/12/2555	5.2
18	500 กิโลโวลต์ ภาชี 2 - จุดเชื่อมระบบโครงข่ายไฟฟ้า 500 กิโลโวลต์ ท่าตะโก - หนองจอก สายที่ 1	13/12/2555	4.6
19	500 กิโลโวลต์ ตัดตอนระบบโครงข่ายไฟฟ้า 500 กิโลโวลต์ ท่าตะโก - วังน้อย ลงที่สถานีไฟฟ้าย่อยภาชี 2	13/12/2555	0.241
20	500 กิโลโวลต์ น้ำพอง 2 - ขี้ยุภูมิ 2	11/1/2556	119
21	500 กิโลโวลต์ โรงไฟฟ้า Gulf JP UT - ภาชี 2	11/1/2556	16.5
22	230 กิโลโวลต์ อุทยาน 4 - สีคิ้ว 2	1/7/2557	160.17
23	230 กิโลโวลต์ ขี้ยุภูมิ 2 - ขี้ยุภูมิ 1	6/10/2557	4.39

ตารางที่ ๓-๙ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ (ต่อ)

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ด/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
24	230 กิโลโวลต์ ชัยภูมิ 2 - ทาตะโก	6/10/2557	211.59
25	230 กิโลโวลต์ เจริญ - จุดเชื่อมระบบโครงข่ายไฟฟ้า 230 กิโลโวลต์ บ้านค่าย - จันทบุรี	6/10/2557	13.23
26	500 กิโลโวลต์ ทาสี - ขอนแก่น 4	19/3/2558	199.4
			1,079.539

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ

ตารางที่ ๓-๑๐ ระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับที่	ระบบโครงข่าย	ว/ด/ป ประกาศ	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติเชื่อมในทะเลจากแหล่งก๊าซธรรมชาติปลาทองเขตรอน ส่วนเพิ่ม) ไปยังระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติในทะเลเส้นที่ 3	8/12/2553	48
2	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติเชื่อมในทะเลจากแหล่งก๊าซธรรมชาติบงกชได้ไปยังระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติในทะเลเส้นที่ 3	8/12/2553	38
3	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาตินวนคร - รังสิต	8/12/2553	17
4	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไทรน้อย-โรงไฟฟ้าพระนครเหนือ/ใต้ (ส่วนแยกไปยังโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ)	27/1/2555	7.035
5	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติอิลฟาเทค - สุวินทวงศ์	27/1/2555	2.25
6	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังโรงไฟฟ้านวนครการไฟฟ้า	31/7/2555	2.3
7	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ นวนคร-รังสิต กับระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบก นครสวรรค์	11/1/2556	6.2
8	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบกจากชายแดนไทย-สหภาพพม่ามายังสถานีควบคุมความดันก๊าซธรรมชาติฝั่งตะวันออกที่ 1	11/1/2556	0.6
9	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบก นครสวรรค์	24/1/2556	195.7
10	โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบก นครราชสีมา	24/1/2556	158.62
			475.705

ที่มา : ฝ่ายจัดการที่ดินและทรัพย์สิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

สรุป

การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีองค์ประกอบหลัก ๓ องค์ประกอบดังนี้

๑. กลไกในการกำหนดราคาค่าทดแทน
๒. หลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทน
๓. อัตราค่าทดแทน

ในบทนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงความเป็นมาและวิวัฒนาการขององค์ประกอบทั้งสามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถสรุปในแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้

๑. ในด้านกลไกการกำหนดราคา การดำเนินการที่ผ่านมาการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบระบบโครงข่ายไฟฟ้า (เขตเดินสายไฟฟ้า) ตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้รับผิดชอบระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ (ระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ) ตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ในฐานะผู้รับผิดชอบระบบโครงข่ายพลังงาน (ระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ) ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังคงใช้กลไกในการกำหนดค่าทดแทนในรูปของการตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดที่มีเขตระบบโครงข่ายพลังงานพาดผ่านเป็นรายจังหวัดเพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองข้อมูลราคาอสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดนั้น ๆ และเสนอต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาค่าทดแทนซึ่งในปัจจุบันคือคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐

๒. ในด้านหลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทน อาจกล่าวได้ว่าหลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทนในอดีตจนถึงปัจจุบันแม้หลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าทดแทนจะไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจาก ๔ หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ราคาที่ดินที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด
- ๒.๒ ราคาที่ดินที่มีการกำหนดไว้เพื่อเรียกเก็บภาษีบำรุงท้องที่
- ๒.๓ ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
- ๒.๔ สภาพและทำเลที่ตั้งของที่ดิน

แต่ในปัจจุบันได้มีการนำหลักเกณฑ์ตาม ๒.๑ (ราคาที่ดินที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด) มาใช้กับการประกาศเขตระบบโครงข่ายพลังงานตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ยึดถือตามหลักเกณฑ์ตาม ๒.๓ (ราคาประเมิน

ทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม) ซึ่งเป็นผลให้เจ้าของหรือผู้
ได้รับผลกระทบจากเขตรบบโครงข่ายพลังงานได้รับค่าทดแทนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้

๓. ในส่วนของอัตราค่าทดแทน องค์ประกอบนี้ปัจจุบันยังคงยึดถืออัตราเดิมที่หน่วยงาน
ที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านโครงข่ายไฟฟ้าและโครงข่ายก๊าซธรรมชาติกำหนดเอาไว้

บทที่ ๔

วิเคราะห์องค์ประกอบในการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิ ในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน

การที่รัฐมีสิทธิที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน โดยผ่านกลไกทางกฎหมายต่าง ๆ ที่ให้อำนาจรัฐดำเนินการได้ คือ พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิต พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ บรรดากฎหมายต่าง ๆ ข้างต้นได้ระบุให้การดำเนินการดังกล่าวต้องมีการจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการนั้น จากข้อเท็จจริงที่กล่าวในบทที่ ๓ การจ่ายค่าทดแทนเพื่อการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานมีวิธีการที่ใกล้เคียงกันทั้งในเรื่องของกลไกในการกำหนดค่าทดแทน หลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทน และอัตราค่าทดแทน ซึ่งมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดราคาค่าทดแทนตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวมามีความเหมาะสมและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกรอนสิทธิแค่ไหนอย่างไร

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนในการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานได้แก่กลไกในการกำหนดค่าทดแทน หลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทนและอัตราค่าทดแทน และวิเคราะห์การจ่ายค่าทดแทนที่ผ่านมา

๔.๑ กลไกในการกำหนดค่าทดแทน จะเห็นได้ว่าการจ่ายค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ จะใช้กลไกในการกำหนดราคาผ่านคณะกรรมการใน แต่ละจังหวัดที่ระบบโครงข่ายพลังงานพาดผ่านเป็นรายจังหวัด และนำราคาที่คณะกรรมการระดับจังหวัดเห็นชอบมากำหนดเป็นราคาค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบ ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการในการดำเนินการที่ผ่านมาจะมีองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกัน เช่น มีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนเป็นประธานและมีผู้เกี่ยวข้องเช่น ที่ดินจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ เกษตรจังหวัด ปฎิรูปที่ดินจังหวัด นายกองคการบริหารส่วนจังหวัด ประเด็นที่ยังมีข้อที่ต้องพิจารณาก็คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการระดับจังหวัดที่กล่าวถึงประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่จากภาครัฐเป็นส่วน

ใหญ่โดยที่ไม่มีผู้ที่ได้รับผลกระทบเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยจะมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ซึ่งประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่า

๔.๑.๑ การที่ผู้ได้รับผลกระทบเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในระดับจังหวัดในการพิจารณาค่าทดแทนจะมีผลดีในแง่ที่ผู้ได้รับผลกระทบสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการโดยตรง แต่ในขณะเดียวกันผู้ได้รับผลกระทบร่วมเป็นกรรมการก็ไม่ถือเป็นตัวแทนของผู้ได้รับผลกระทบทั้งหมดทุกคน การที่มีผู้ได้รับผลกระทบมาร่วมเป็นกรรมการแม้จะผ่านกระบวนการคัดเลือกมาก็ไม่ทำให้การทำหน้าที่ของผู้ได้รับผลกระทบนั้น ๆ เป็นที่ยุติ ผู้ได้รับผลกระทบคนอื่น ๆ ที่ไม่พอใจในราคาค่าทดแทนที่ได้รับก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์การกำหนดราคาค่าดังกล่าวตลอดจนมีสิทธินำคดีไปฟ้องต่อศาลได้

๔.๑.๒ องค์ประกอบของคณะกรรมการระดับจังหวัดที่มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วยน่าจะถือได้ว่าบุคคลดังกล่าวซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ร่วมอยู่ด้วยแล้ว

๔.๑.๓ หลักเกณฑ์การกำหนดราคาค่าทดแทนตามประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดและการจ่ายค่าทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่กำหนดให้พิจารณาจาก

- (๑) ราคาที่ดินที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด
- (๒) ราคาที่ดินที่มีการกำหนดไว้เพื่อเรียกเก็บภาษีบำรุงท้องที่
- (๓) ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

(๔) สภาพและทำเลที่ตั้งของที่ดิน

จากสภาพข้อเท็จจริงในประเทศไทยจะเห็นได้ว่าราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตาม ๔.๑.๓ (๓) ในปัจจุบันมีการกำหนดไว้ ๒ ประเภท คือ ๑) การประเมินเป็นรายแปลง และ ๒) การประเมินเป็นโซน บล็อก จะเป็นราคาที่ปรากฏในหลักฐานการซื้อขายกับทางราชการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เหตุผลด้านภาษีอากรที่กำหนดให้เรียกเก็บภาษีเงินได้จากราคาประเมินทำให้ผู้ขายไม่ประสงค์ที่จะแจ้งราคาซื้อขายที่แท้จริงซึ่งจะนำไปสู่การชำระภาษีในอัตราที่สูงขึ้น ดังนั้น ข้อมูลการซื้อขายที่ดินส่วนใหญ่จึงเป็นการซื้อขายกันตามราคาประเมิน ในบางกรณีอาจมีราคาซื้อขายที่มากกว่าราคาประเมินแต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ในส่วนข้อพิจารณาอื่น ๆ เช่น สภาพทำเลและที่ตั้งของที่ดินตาม ๔.๑.๓(๔) ก็จะเป็นการพิจารณาเฉพาะราย ซึ่งในทางพิจารณาของคณะกรรมการระดับจังหวัดจะกำหนดราคาโดยอิงจากราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมและปรับให้สอดคล้องกับราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด โดยการสอบถามข้อมูลจากบุคคลในท้องที่นั้น ๆ เช่น กำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่อยู่แล้ว ดังนั้นกลไกในการกำหนดราคาค่าทดแทนในปัจจุบันน่าจะรับฟังได้ว่าการรับฟังข้อมูลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพียงพอแล้ว

ดังนั้น ในขั้นนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สิน (จังหวัด) ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

๔.๒ ประเด็นต่อไปที่จะต้องพิจารณาคือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบกลไกการกำหนดค่าทดแทนจากเดิมที่ให้คณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สินแต่ละจังหวัดมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสำรวจและตรวจสอบข้อมูลราคาที่ดินและทรัพย์สินในระดับอำเภอ เป็นการกำหนดหน้าที่ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้จัดทำสรุปข้อเท็จจริงและข้อมูลราคาที่ดินเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาราคาและทรัพย์สินจังหวัดโดยตรงมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นดังนี้

๔.๒.๑ คณะทำงานเพื่อสำรวจและตรวจสอบข้อมูลราคาที่ดินและทรัพย์สิน (คณะทำงานระดับอำเภอ) ประกอบด้วย นายอำเภอหรือผู้แทนเป็นประธาน ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ที่ดิน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่สรุปข้อเท็จจริงและข้อมูลราคาที่ดินและทรัพย์สินเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สิน (คณะกรรมการระดับจังหวัด) ที่มีลักษณะขององค์ประกอบคล้ายกับคณะทำงานระดับอำเภอ เพื่อกำหนดราคาค่าทดแทนต่อไป การดำเนินการหาข้อเท็จจริงและข้อมูลราคาของคณะทำงานระดับอำเภอจึงยังมีส่วนที่มีความซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการระดับจังหวัดอยู่ จะต่างกันเพียงแต่ขอบเขตของคณะทำงานอำเภอจะจำกัดอยู่แต่เฉพาะในอำเภอนั้น ๆ เท่านั้น (หากจังหวัดนั้น ๆ มีโครงข่ายพลังงานพาดผ่านหลายอำเภอ ก็จะต้องมีคณะทำงานอำเภอในทุกอำเภอที่มีโครงข่ายพลังงานพาดผ่าน เพื่อทำการหาข้อเท็จจริงและข้อมูลราคาเสนอคณะกรรมการจังหวัดพิจารณากำหนดค่าทดแทนต่อไป)

๔.๒.๒ หลักเกณฑ์การกำหนดราคาค่าทดแทนตามที่ระบุใน ๔.๑.๓ เป็นแนวทางที่ไม่ว่าจะดำเนินการในรูปแบบคณะทำงานระดับอำเภอหรือดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ก็ต้องยึดถือตามแนวทางที่กำหนดเอาไว้ข้างต้น ดังนั้น การดำเนินการในรูปแบบของคณะทำงานระดับอำเภอหรือดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานในการหาข้อเท็จจริงและข้อมูลราคาในแต่ละอำเภอท้องที่จึงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

๔.๒.๓ การหาข้อเท็จจริงและข้อมูลราคาในแต่ละอำเภอท้องที่ นอกจากราคาที่ได้จากการจดทะเบียนซื้อขาย ณ สำนักงานที่ดินแล้วยังมีข้อมูลราคาที่ดินที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลอด ซึ่งในทางปฏิบัติจะได้รับการสอบถามบุคคลในพื้นที่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ข้อมูลจากทั้งสองแหล่งดังกล่าวไม่ว่าจะ

ดำเนินการโดยผ่านคณะทำงานในระดับอำเภอหรือดำเนินการโดยบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานก็ไม่น่าจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

๔.๒.๔ คณะทำงานระดับอำเภอและบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานทำหน้าที่เป็นผู้หาซื้อเท็จจริงและข้อมูลราคาขั้นแรกเพื่อเสนอให้คณะกรรมการระดับจังหวัดเป็นผู้พิจารณากำหนดราคาค่าทดแทนเท่านั้น เมื่อการได้ซื้อเท็จจริงและข้อมูลราคาของคณะทำงานระดับอำเภอและบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานไม่มีความแตกต่างกัน ข้อมูลที่นำเสนอคณะกรรมการระดับจังหวัดก็ย่อมไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่า การหาซื้อเท็จจริงและข้อมูลราคาในระดับอำเภอไม่ว่าจะดำเนินการในรูปคณะทำงานระดับอำเภอหรือดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานไม่มีความแตกต่างกัน

๔.๓ อัตราค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานในอดีตที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการโดยรัฐวิสาหกิจหลักจำนวน ๒ แห่งคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในการสร้างสายส่งไฟฟ้าและปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยในการวางท่อก๊าซธรรมชาติ โดยในอดีตที่ผ่านมามีการจ่ายค่าทดแทนในอัตราที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีการแบ่งประเภทที่ดินออกเป็น ๓ ประเภท และมีการจ่ายค่าทดแทนให้ที่ดินแต่ละประเภทในอัตราที่แตกต่างกัน ในขณะที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยไม่มีการแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทต่าง ๆ เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานฯ ทั้งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีหน้าที่ต้องมาขออนุญาตประกอบกิจการจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานกำหนด ซึ่งในเรื่องของการจ่ายค่าทดแทนคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ได้มีประกาศคณะกรรมการ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดและจ่ายค่าทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๖ กำหนดการจ่ายค่าทดแทนเขตรบบโครงข่ายไฟฟ้าในอัตราร้อยละ ๙๐ ของราคาที่ดินที่กำหนด ในกรณีที่ดินที่เป็นที่ตั้งเสาไฟฟ้ากำหนดในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของราคาที่ดินที่กำหนด และในกรณีค่าทดแทนเขตรบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติกำหนดในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของราคาที่ดินที่กำหนด

ในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่า การปฏิบัติในอดีตที่การวางระบบโครงข่ายพลังงานทำโดยหน่วยงานของรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้อำนาจในการดำเนินการได้ เช่น พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระจัดกระจายไม่ได้มีการรวบรวมอยู่ในที่เดียวกัน การปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ จึงมีความแตกต่างกันไป แต่ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการวางระบบโครงข่ายพลังงานจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับที่มาจากที่เดียวกัน การปฏิบัติในเรื่องนี้จึงไม่ควรที่จะมีความแตกต่าง

กันมากนัก ในประเด็นอัตราค่าทดแทนที่ปัจจุบันแม้จะมีประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กำหนดอัตราไว้แต่อัตราที่กำหนดยังมีความแตกต่างกันระหว่างระบบโครงข่ายไฟฟ้า และระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติทั้ง ๆ ที่หลักการของการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานก็เพื่อประโยชน์กิจการสาธารณูปโภคของรัฐและเป็นการใช้อำนาจตามที่กฎหมายกำหนดจะมีข้อแตกต่างทางด้านกายภาพที่ระบบโครงข่ายไฟฟ้าจะเดินอยู่บนอากาศในขณะที่ระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติจะเดินอยู่ใต้ดิน ในส่วนของข้อจำกัดอื่น ๆ สำหรับเขตระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติและระบบโครงข่ายไฟฟ้าก็ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ดังนั้นอัตราค่าทดแทนในการรอนสิทธิเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานทั้งของระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติจึงไม่ควรจะมีความแตกต่างกัน

๔.๔ ช่วงเวลาในการรอนสิทธิ ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะต้องพิจารณาว่าการรอนสิทธิแต่ละครั้งจะครอบคลุมช่วงระยะเวลาเท่าใด หากพิจารณาจากหลักการของกฎหมายที่กำหนดอำนาจให้หน่วยงานของรัฐมีอำนาจในการรอนสิทธิเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานจากกฎหมายในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

๔.๔.๑ พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า ในการส่งและการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า ให้ กฟผ. มีอำนาจ

(๑) เดินสายส่งไฟฟ้าหรือสายจำหน่ายไฟฟ้าไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามพื้นดินของบุคคลใด ปักหรือตั้งเสา สถานีไฟฟ้าย่อยหรืออุปกรณ์อื่น ลงในหรือบนพื้นดินของบุคคลใดซึ่งมิใช่เป็นที่ตั้งโรงเรือน

(๒) ประกาศกำหนดเขตเดินสายไฟฟ้าเพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัยในการส่งพลังงานไฟฟ้า โดยประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ และจัดทำเครื่องหมายแสดงไว้ในที่ที่ประกาศกำหนดเขตนั้นตามสมควร

(๓) รื้อถอนโรงเรือนหรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างขึ้นหรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัดฟัน ตัดต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้หรือพืชผลในเขตเดินสายไฟฟ้า

ก่อนที่จะดำเนินการตาม (๑) หรือ (๓) ให้ กฟผ. แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทราบ เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้น ไปยังคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

๔.๔.๒ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า ในการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อให้ ปตท. มีอำนาจ

(๑) กำหนดเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อตามความจำเป็นโดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

(๒) วางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อไปใต้ เหนือ ตาม หรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ

(๓) รื้อถอนอาคาร โรงเรือนหรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัดฟันต้นไม้ กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลในเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ

ในการดำเนินการตาม (๑) ให้รัฐมนตรีประกาศเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อและเครื่องหมายแสดงเขตในราชกิจจานุเบกษา และให้ ปตท. ปิดประกาศเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อไว้ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอแห่งท้องที่นั้น กับให้จัดทำเครื่องหมายแสดงไว้ในบริเวณดังกล่าวตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ก่อนที่จะดำเนินการตาม (๒) หรือ (๓) ให้ ปตท. แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทราบ และให้นำมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้นไปยังคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

๔.๔.๓ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “เมื่อผู้รับใบอนุญาตเลือกแนวหรือที่ตั้งระบบโครงข่ายพลังงานได้แล้ว ให้จัดทำแผนผังแสดงรายละเอียดของลักษณะทิศทางและแนวเขตในการวางระบบโครงข่ายพลังงานเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และให้คณะกรรมการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน

เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแผนผังตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานประกาศกำหนดเขตระบบโครงข่ายพลังงานโดยปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่ที่เขตระบบโครงข่ายพลังงานนั้นตั้งอยู่หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ทั้งนี้ ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดทำเครื่องหมายแสดงบริเวณเขตโครงข่ายพลังงานบนพื้นที่จริง และมีหนังสือแจ้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ทรงสิทธิอื่นซึ่งมีอสังหาริมทรัพย์อยู่ในเขตหรือที่ตั้งระบบโครงข่ายพลังงานที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่นอาจอุทธรณ์เหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้นต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้รับใบอนุญาต

คณะกรรมการต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด”

จะเห็นได้ว่าการประกาศเขตเดินสายไฟฟ้า การกำหนดเขตการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อและการประกาศกำหนดเขตระบบโครงข่ายพลังงานตามกฎหมายดังกล่าวไม่มีการระบุระยะเวลาสิ้นสุดไว้ จึงนำมาสู่ประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา ดังนี้

๔.๔.๔ กรณีเดิมประกาศเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าในระดับแรงดันหนึ่ง เมื่อใช้ไปสักระยะหนึ่งแล้วปรับเพิ่มแรงดันขึ้น เช่น เดิมประกาศเขตระบบโครงข่าย ๑๑๕ กิโลโวลต์ ต่อมาประกาศซ้ำในเขตเดิมเป็น ๒๓๐ กิโลโวลต์

๔.๔.๕ กรณีเดิมประกาศเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้า ๑ วงจร เมื่อใช้ไปสักระยะหนึ่งประกาศเพิ่มวงจรในเขตระบบโครงข่ายเดิม เช่น เดิมประกาศเขตระบบโครงข่าย ๒๓๐ กิโลโวลต์ ๑ วงจร ต่อมาประกาศเพิ่มอีก ๑ วงจร ในเขตระบบโครงข่ายเดิม

๔.๔.๖ กรณีเดิมประกาศเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าในระดับแรงดันหนึ่ง เมื่อใช้ไปสักระยะหนึ่งก็ทำการปรับปรุงโดยเปลี่ยนสายไฟฟ้า ย้ายที่ตั้งเสาโดยไม่ได้เพิ่มแรงดันหรือเพิ่มวงจรในเขตระบบโครงข่ายเดิม

ทั้ง ๓ กรณีดังกล่าว สามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

(๑) กฎหมายของแต่ละหน่วยงานที่กล่าวข้างต้น นอกจากจะกำหนดอำนาจให้หน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจในการประกาศเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติแล้ว หน่วยงานดังกล่าวยังมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาระบบโครงข่ายไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติด้วย ซึ่งต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็มีการกำหนดหน้าที่ให้ผู้รับใบอนุญาตในการบำรุงรักษาเขตระบบโครงข่ายพลังงานไว้ในมาตรา ๗๔ ที่บัญญัติว่า “ผู้รับใบอนุญาตต้องบำรุงรักษา ซ่อมแซม และแก้ไขปรับปรุงระบบโครงข่ายพลังงาน อุปกรณ์ หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการพลังงานให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่เกิดความชำรุดเสียหายจะต้องดำเนินการแก้ไขให้สามารถใช้งานได้โดยเร็ว” กรณีประเด็นปัญหาตาม ๔.๔.๔ - ๔.๔.๖ จึงต้องพิจารณาว่าการบำรุงรักษา การซ่อมแซม และแก้ไขปรับปรุงระบบโครงข่ายพลังงาน ครอบคลุมแค่ไหนเพียงไร ซึ่งในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่ากรณีตาม ๔.๔.๔ และ ๔.๔.๕ ไม่น่าจะอยู่ในความหมายของการบำรุงรักษา การซ่อมแซม และแก้ไขปรับปรุง เนื่องจากทั้งสองกรณีดังกล่าวเป็นการสร้างระบบโครงข่ายพลังงานขึ้นใหม่ในเขตระบบโครงข่ายเดิมจึงถือไม่ได้ว่าการดำเนินการตาม ๔.๔.๔ และ ๔.๔.๕ เป็นการบำรุงรักษา การซ่อมแซม และแก้ไขปรับปรุงระบบโครงข่ายพลังงาน ซึ่งต่างกับกรณี ๔.๔.๖ ซึ่งมีลักษณะเป็นการบำรุงรักษา การ

ซ่อมแซมและแก้ไขปรับปรุงตามนัยมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้น การดำเนินการตาม ๔.๔.๔ และ ๔.๔.๕ จึงต้องถือเป็นกระบวนการสร้างระบบโครงข่ายใหม่ที่ต้องมีการจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบแม้จะกระทำในเขตระบบโครงข่ายที่มีการประกาศไว้แล้วก็ตาม

๔.๕ เนื่องจากการวางระบบโครงข่ายพลังงานมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นด้วย หน่วยงานที่เป็นผู้มีหน้าที่ในการวางระบบโครงข่ายพลังงานพลังงานให้กระทบกับสิทธิของบุคคลอื่นให้น้อยที่สุด โดยพยายามที่จะวางระบบโครงข่ายพลังงานไปในพื้นที่ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุมดูแลอยู่แล้ว เช่น วางระบบโครงข่ายพลังงานในเขตถนนที่กรมทางหลวงเป็นผู้รับผิดชอบ บนพื้นที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย หรือแม้แต่ในเขตระบบโครงข่ายพลังงานอีกประเภทหนึ่ง เช่น วางระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติในเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าหรือในทำนองกลับกันคือ วางระบบโครงข่ายไฟฟ้าในเขตระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ ซึ่งข้อเท็จจริงสามารถทำได้เนื่องจากเขตระบบโครงข่ายพลังงานเดิมจะอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการวางระบบโครงข่ายพลังงาน ดังนั้น หน่วยงานนั้น ๆ ก็สามารถให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ในเขตระบบโครงข่ายพลังงานได้หากไม่เป็นอันตรายต่อระบบโครงข่ายพลังงาน โดยในอดีตพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ให้อำนาจ กฟผ. ในการอนุญาตไว้ในมาตรา ๓๒ ดังนี้

“ในเขตเดินสายไฟฟ้า ห้ามมิให้ผู้ใดสร้างโรงเรือนหรือสิ่งอื่นปลุกต้นไม้หรือพืชผล เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก กฟผ. การอนุญาตนั้นให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ กฟผ. กำหนด โรงเรือนหรือสิ่งอื่นที่สร้างขึ้นหรือทำขึ้น ต้นไม้หรือพืชผลที่ปลูกขึ้น โดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือไม่ได้รับอนุญาตจาก กฟผ. ให้ กฟผ. มีอำนาจรื้อถอน ทำลายหรือตัดฟันตามควรแก่กรณีโดยไม่ต้องจ่ายค่าทดแทน”

ในส่วนของพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ให้อำนาจ ปตท. ในทำนองเดียวกับ กฟผ. โดยบัญญัติในมาตรา ๓๓ ดังนี้

“ในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ไม่ว่าบนบกหรือในน้ำ หรือใต้พื้นท้องน้ำหรือพื้นท้องทะเล ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน ต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใด ติดตั้งสิ่งใด เจาะหรือขุดพื้นดิน ถมดิน ทิ้งสิ่งของ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคแก่ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก ปตท. และในการอนุญาตนั้น ปตท. จะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้ามีการฝ่าฝืนให้ ปตท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน ทำลายหรือกระทำการใด ๆ ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตาม หรือในกรณีที่หาตัวผู้ฝ่าฝืนไม่ได้ เมื่อได้ประกาศคำสั่งไว้ ณ บริเวณนั้น และ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอ ที่ทำการกำนันและที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่นั้นเป็นเวลาอันสมควรแล้ว และไม่มีการ

ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ให้ ปตท. มีอำนาจรื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน ทำลาย หรือกระทำการใด ๆ ได้ตามควรแก่กรณี โดยผู้ใดจะเรียกร้องค่าเสียหายมิได้และผู้ฝ่าฝืนต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้นด้วย”

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ การอนุญาตในกรณีดังกล่าว ถูกกำหนดให้เป็นของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๒ ดังนี้

“ภายในเขตระบบโครงข่ายพลังงานที่ประกาศตามมาตรา ๑๐๖ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน ต้นไม้หรือสิ่งอื่นใด ติดตั้งสิ่งใด เจาะหรือขุดพื้นดิน ถมดิน ทั้งสิ่งของหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคแก่ระบบโครงข่ายพลังงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในการพิจารณาอนุญาตการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับฟังความคิดเห็นของผู้รับใบอนุญาตด้วย และหากเห็นว่าการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลกระทบต่อระบบโครงข่ายพลังงาน บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตตามคำขอ ซึ่งจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดด้วยก็ได้

ในกรณีที่มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือได้รับอนุญาตแต่มีการฝ่าฝืนการอนุญาตหรือเงื่อนไขประกอบการอนุญาต ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้”

การปฏิบัติตามกฎหมายเดิมที่ใช้ให้อำนาจ กฟผ. และ ปตท. ในการอนุญาตให้ดำเนินการในเขตระบบโครงข่ายที่ต่างฝ่ายต่างรับผิดชอบ เมื่อมีการอนุญาตให้วางระบบโครงข่ายแล้วจึงมีการประกาศให้เป็นเขตระบบโครงข่ายทับซ้อนกันตามมาด้วย ซึ่งจะมีผลตามมาในสองด้านคือ การทับซ้อนกันของกฎหมายและการจ่ายค่าทดแทน”

๔.๕.๑ ด้านการทับซ้อนกันของกฎหมาย ซึ่งเกิดจากการที่เดิม กฟผ. ประกาศเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าเอาไว้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ต่อมา ปตท. ต้องการใช้พื้นที่ในเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้างดงกล่าววางระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ เมื่อได้รับอนุญาตจาก กฟผ. แล้ว จึงได้ดำเนินการวางระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติและได้ประกาศเป็นระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติในระบบโครงข่ายไฟฟ้า ซึ่งอาจจะมีพื้นที่ทับซ้อนกันทั้งหมดหรือบางส่วน ตามกฎหมายที่กล่าวข้างต้นหน่วยงานทั้งสองเป็นผู้รับผิดชอบระบบโครงข่ายที่ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ตนมีอยู่ เมื่อทั้งสองหน่วยงานใช้อำนาจตามกฎหมายของตนประกาศเขตระบบโครงข่ายกรณีดังกล่าวทำให้พื้นที่นั้นเป็นทั้งเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าและเขตระบบก๊าซธรรมชาติ กรณีจึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติว่า หากหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดจะต้องกระทำการใด ๆ

ในเขตระบบโครงข่ายที่ทับซ้อนกัน หน่วยงานใดจะเป็นผู้มีสิทธิดีกว่า เช่น กรณีที่ยกตัวอย่างข้างต้น เดิมเป็นเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าต่อมาถูกประกาศเป็นเขตระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติด้วย และ หาก กพผ. จะต้องเข้าไปกระทำการใด ๆ ในเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ตนเองรับผิดชอบและใน ขณะเดียวกันก็เป็นเขตระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่ ปตท. เป็นผู้รับผิดชอบด้วย กรณีเช่นนี้ กพผ. จะต้องขออนุญาต ปตท. หรือไม่ หรือในกรณีกลับกัน ปตท. จะต้องขออนุญาต กพผ. หรือไม่

นอกจากกรณีดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีกรณีที่มีความซับซ้อนมากกว่าหากเป็นการ ทับซ้อนกันของหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานด้านพลังงาน เช่น กรณีที่ กพผ. หรือ ปตท. เช่าพื้นที่การ รถไฟแห่งประเทศไทยเพื่อวางระบบโครงข่ายไฟฟ้าและโครงข่ายก๊าซธรรมชาติตามลำดับ ซึ่งการรถไฟ แห่งประเทศไทยก็มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ ที่จะ ดูแลที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ในลักษณะเดียวกับที่ กพผ. และ ปตท. มี โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๕ ทวิ ดังนี้

“เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการรถไฟ ให้ผู้ว่าการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก ผู้ว่าการมีอำนาจให้บุคคลผู้ซึ่งปลูกสร้างสิ่งใดโดยไม่มีเหตุอันชอบด้วยกฎหมายภายในระยะสี่สิบลเมตร วัดจากขอบรางรถไฟด้านริมสุดของแต่ละด้านรางรถไฟแต่ต้องไม่เกินเขตที่ดินของการรถไฟแห่ง ประเทศไทย รื้อถอนหรือทำลายสิ่งปลูกสร้างนั้นภายในกำหนดเวลาอันสมควรได้ ถ้าไม่ปฏิบัติตามให้ ผู้ว่าการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าการมีอำนาจรื้อถอนหรือทำลาย โดยผู้นั้นจะเรียก ร้อง ค่าเสียหายไม่ได้และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้น”

เนื่องจากการทับซ้อนของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นเป็นประเด็นที่อยู่นอกขอบเขต ของการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้เขียนจึงได้แต่เพียงยกประเด็นขึ้นเพื่อความครบถ้วนโดยไม่มีวัตถุประสงค์ใน การนำไปวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุง

๔.๕.๒ ด้านการจ่ายค่าทดแทน การวางระบบโครงข่ายพลังงานในอดีตอยู่ในความ รับผิดชอบของหน่วยงานที่ใช้อำนาจในการประกาศเขตระบบโครงข่ายพลังงาน ดังนั้น ในกรณีที่ กพผ. จะกระทำการใดในเขตระบบโครงข่ายที่ตนรับผิดชอบก็สามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้รวมถึงการสร้าง ระบบโครงข่ายใหม่และไม่มีข้อกำหนดใดกำหนดในเรื่องของการจ่ายค่าทดแทนในเรื่องนี้เอาไว้ หรือใน กรณีที่จะวางระบบโครงข่ายพลังงานประเภทหนึ่งในเขตระบบโครงข่ายพลังงานอีกประเภทหนึ่ง เช่น กพผ. จะวางระบบโครงข่ายไฟฟ้าในพื้นที่ ปตท. ประกาศเป็นเขตระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติไว้แล้วก็ สามารถดำเนินการได้เพียงแต่ต้องได้รับอนุญาตจาก ปตท. เสียก่อน และไม่มีข้อกำหนดใดให้มีการจ่าย ค่าทดแทนให้แก่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่นซึ่งเป็นผู้ที่ถูกรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อ สร้างระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติเลย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการประกาศเขตระบบโครงข่ายในครั้งแรกนั้น เป็นการประกาศเขตระบบโครงข่ายสำหรับโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ โดย ปตท. ต่อมาเมื่อ กพผ. ได้รับ

อนุญาตจาก ปตท. ให้ก่อสร้างระบบโครงข่ายไฟฟ้าในพื้นที่ดังกล่าวและประกาศเป็นเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าชั้นบนพื้นที่นั้น การประกาศเขตระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติในครั้งแรกไม่ได้ครอบคลุมถึงระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศทับซ้อนลงไปภายหลัง ดังนั้น การประกาศเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าในครั้งหลังจึงต้องมีการจ่ายค่าทดแทนตามกฎหมายด้วย ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดให้มีการจ่ายค่าทดแทนในกรณีนี้

สรุป

องค์ประกอบต่าง ๆ ในการจ่ายค่าทดแทนเพื่อการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ กลไกในการกำหนดค่าทดแทน หลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทน และอัตราค่าทดแทนได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ โดยในส่วนของหลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทนปัจจุบันมีการนำราคาที่ดินที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดมาใช้แทนราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ซื้อขายเดิม ซึ่งโดยข้อเท็จจริงราคาที่ดินที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดส่วนใหญ่จะมีราคาสูงกว่าราคาประเมินอยู่แล้ว การนำหลักเกณฑ์นี้มาใช้ในการกำหนดราคาทำให้เจ้าของที่ดินได้รับค่าทดแทนที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามองค์ประกอบต่าง ๆ จะได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นแต่ก็ยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาอีกเช่น การจ่ายค่าทดแทนในกรณีที่มีการสร้างระบบโครงข่ายพลังงานเพิ่มขึ้นในกรณีต่าง ๆ ซึ่งจะได้นำไปกล่าวถึงในข้อเสนอแนะต่อไป

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานในประเทศไทยที่กล่าวในบทที่ ๔ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าในประเด็นกลไกในการกำหนดค่าทดแทน แม้ในปัจจุบันจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการหาข้อมูลราคาจากเดิมที่มีคณะทำงานในระดับอำเภอเป็นผู้ดำเนินการเป็นให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้ดำเนินการ ก็ไม่มีผลกระทบต่อข้อกำหนดราคาค่าทดแทน ในส่วนองค์ประกอบของคณะกรรมการกำหนดราคาที่ดินและทรัพย์สิน (คณะกรรมการระดับจังหวัด) ที่มีองค์ประกอบที่มีทั้งฝ่ายที่เป็นตัวแทนของประชาชนและภาครัฐร่วมอยู่ในคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณากำหนดราคาแม้ได้คำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด แต่ประเด็นกลไกในการกำหนดค่าทดแทนควรที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงดังนี้

๑. ประเด็นอัตราค่าทดแทนที่ปัจจุบันยังมีความแตกต่างกันระหว่างอัตราค่าทดแทนของระบบโครงข่ายไฟฟ้าและระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติที่จ่ายในอัตราร้อยละ ๙๐ และร้อยละ ๑๐๐ ของราคาที่กำหนดตามลำดับ (เว้นแต่จะเป็นบริเวณที่ตั้งเสาในเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้าจึงจะได้รับค่าทดแทนในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของราคาที่กำหนด) เนื่องจากการรอนสิทธิเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานไม่ว่าจะเป็นระบบโครงข่ายไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติ ผู้รับผลกระทบดังกล่าวถูกรอนสิทธิในลักษณะเดียวกันโดยมีข้อจำกัดการใช้ที่ดินที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น การจ่ายค่าทดแทนจึงควรจ่ายในอัตราที่เท่ากัน

๒. การดำเนินการภายหลังจากการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

๒.๑ การบำรุงรักษา ซ่อมแซม แก้ไขปรับปรุงระบบโครงข่ายพลังงาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบระบบโครงข่ายพลังงานที่จะต้องดูแลรักษาระบบโครงข่ายพลังงานให้มีความพร้อมในการให้บริการอยู่เสมอจึงไม่ควรที่ผู้รับผิดชอบระบบโครงข่ายพลังงานจะต้องมีภาระในการจ่ายค่าทดแทนเพิ่มเติมแต่อย่างใด

๒.๒ กรณีมีการดำเนินการมากกว่าการบำรุงรักษา ซ่อมแซม แก้ไขปรับปรุงระบบโครงข่ายพลังงาน เช่น การสร้างระบบโครงข่ายพลังงานเพิ่มเติมในเขตระบบโครงข่ายพลังงานที่ประกาศไว้เดิม ไม่ว่าจะระบบที่สร้างเพิ่มเติมจะมีแรงดันเท่ากับระบบเดิมหรือมีแรงดันมากกว่าระบบเดิม กรณีนี้เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการจ่ายค่าทดแทนเนื่องจากการจ่ายค่าทดแทนในปัจจุบันไม่ได้มีการกำหนดรองรับไว้ เนื่องจากผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการดังกล่าวต้องได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ทำการรอนสิทธิไว้เดิม

๓. กรณีที่มีการเพิ่มระบบโครงข่ายพลังงานประเภทอื่นในเขตระบบโครงข่ายพลังงานเดิม เช่น การเพิ่มระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติในเขตโครงข่ายไฟฟ้าที่ถูกประกาศไว้เดิม กรณีนี้เป็นอีกกรณีหนึ่งที่ต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการจ่ายค่าทดแทนเช่นเดียวกับที่กล่าวใน ๒.๒

การแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าทดแทนตามที่กล่าวมาแล้ว หากเป็นช่วงที่การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายที่แตกต่างกันอาจเป็นไปได้ยาก แต่ปัจจุบันเมื่อมีพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งผู้รับผิดชอบในการวางระบบโครงข่ายไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน การแก้ไขหลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนเพื่อให้ครอบคลุมกรณีต่าง ๆ ที่กล่าวมาจึงสามารถทำได้โดยแก้ไขประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดและจ่ายค่าทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กฎหมาย

- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๔๗๕.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๘๙”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๔๘๙.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๒”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๔๙๒.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๑๑.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๑๗.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๙”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๑๙.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๒๑.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๓๔.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๔๐.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๕๐.
- “พระราชบัญญัติการไฟฟ้าอันฮี พ.ศ. ๒๕๕๐”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๕๐.
- “พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ. ๒๕๐๑”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๐๑.
- “พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๐๓.
- “พระราชบัญญัติการลิกไนท์ พ.ศ. ๒๕๐๓”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๐๓.
- “พระราชบัญญัติการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๐๕”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๐๕.
- “พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๑๑.
- “พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๒๑.
- “พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๕๐.
- “พระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๓๐.
- “พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐”, ราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๑๐.
- “หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๕๒”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๖, ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒.
- “หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาราคาที่ดินและทรัพย์สิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๐, ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- “หลักเกณฑ์การสำรวจหรือหาสถานที่ตั้งระบบโครงข่ายพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๓”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗, ๗ เมษายน ๒๕๕๓.
- “หลักเกณฑ์การจัดทำประกาศ เครื่องหมาย และวิธีการแจ้งสิทธิในเขตระบบโครงข่ายพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๒”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๖, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒.
- “หลักเกณฑ์การจัดทำประกาศ เครื่องหมาย และวิธีการแจ้งสิทธิในเขตระบบโครงข่ายพลังงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๙, ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕.
- “หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เกี่ยวกับการกำหนดและจ่ายค่าทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๒”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๖, ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒.
- “หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เกี่ยวกับการกำหนดและจ่ายค่าทดแทน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๓.
- “หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เกี่ยวกับการกำหนดและจ่ายค่าทดแทน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๐, ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.
- “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการวางเงินค่าทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๓”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗, ๕ เมษายน ๒๕๕๓.
- “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน ต้นไม้หรือสิ่งอื่นใด ติดตั้งสิ่งใด เจาะ หรือขุดพื้นดิน ถมดิน ทิ้งสิ่งของ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตราย หรือเป็นอุปสรรคในเขตระบบโครงข่ายไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๓”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗, ๕ เมษายน ๒๕๕๓.
- “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน ต้นไม้หรือสิ่งอื่นใด ติดตั้งสิ่งใด เจาะ หรือขุดพื้นดิน ถมดิน ทิ้งสิ่งของ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตราย หรือเป็นอุปสรรคในเขตระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗, ๕ เมษายน ๒๕๕๓.
- “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ การคัดค้านและการพิจารณา คำร้องคัดค้าน พ.ศ. ๒๕๕๒”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๖, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒
- “ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย”, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๔/๒๕๕๑, ๒๕๕๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

บรรยาย

HOUTIOU Rene. “การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมายฝรั่งเศส”. ณ ห้องประชุมสมภพ
โหตระกิตย์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

ภาษาต่างประเทศ

Non-Published Document

ATCO Electric. “Facts about Compensation for the Eastern Alberta DC Transmission
Line”. December 2010.

Clean Line Energy Partners. “Illinois Landowner Compensation Fact Sheet”. January
2015.

Duke Energy. “Understanding Right-of-Way Acquisition for Transmission Lines”.
Florida, 2014.

“Electricity Utilities Amendment Act 2012”. (Online). Available:
<http://asialeds.org/sites/default/files/resource/file/33.pdf>, 2015.

“Electricity Wayleave and Easement Act 2000”. (Online). Available:
http://www.thelaw.tas.gov.au/tocview/content.w3p;doc_id=64++2000+AT@EN+20140713000000;rec=0, 2015.

German Information Center. “The Basic Law of the Federal Republic of Germany”
(revised edition: 31 December 1961)”. 1961.

Kurt C. Kielisch. Appraisal Group One. “Valuation Guidelines for Properties with
Electric Transmission Lines”. 2015.

Milton Geiger. “Electric Transmission Line Payments on Public Lands in Wyoming”.
University of Wyoming, February 2011.

Mise A Jour Legifrance. “French Civil Code”. 21 February 2004.

Public Service Commission of Wisconsin. “Right – of – Ways and Easements for
Electric Facility Construction”. Madison USA, May 2014.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Wikipedia. The free encyclopedia. “Easement”. (Online). Available:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Easements>, 2015.
- Wikipedia. The free encyclopedia. “Easement in English law”. (Online). Available:
http://en.wikipedia.org/wiki/Easements_in_English_law, 2015.
- “The Constitution of Japan”. Prime Minister of Japan and His Cabinet. (Online).
Available: [http://japan.kantei.go.jp/
Constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html](http://japan.kantei.go.jp/Constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html), 2015.
- “The Constitution of the Russian Federation”. (Online). Available:
<http://www.constitution.ru/>, December 1993.
- Trans Grid’s Property Group. “Trans Grid Easement Compensation”. Australia, 2015.
- Trans power New Zealand Ltd. “Obtaining Property Rights for New Transmission
Lines”. November 2010.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายอติลักษณ์ อรรถาพิช
วัน เดือน ปีเกิด	๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๔
การศึกษา	พ.ศ. ๒๕๓๑ : M.C.J. Howard University, School of Law Washington D.C., U.S.A. พ.ศ. ๒๕๒๗ : เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง เนติบัณฑิตสภา พ.ศ. ๒๕๒๕ : นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประวัติการทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๒ – ปัจจุบัน : รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับ กิจการพลังงาน กรมสรรพากร พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๒ : นิติกร ระดับชำนาญการพิเศษ สำนักอุทธรณ์ องค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย (Malaysia-Thailand Joint Authority “MTJA”) พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๑ : ผู้จัดการฝ่ายกฎหมายและการบริหาร พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๔๗ : ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายกฎหมายและการบริหาร กรมสรรพากร พ.ศ. ๒๕๓๒ – ๒๕๔๓ : นิติกร สำนักกฎหมาย
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบ
โครงข่ายพลังงาน

ผู้วิจัย นายอดิศักดิ์ อรรถาพิช หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ตำแหน่ง รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบโครงข่ายพลังงานที่เราสามารถพบเห็นกันอย่างคุ้นตาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็คือสายไฟฟ้าแรงสูงที่พาดผ่านไปในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการผลิตไฟฟ้า หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรมก็จะมีวางท่อก๊าซธรรมชาติไปในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อนำก๊าซธรรมชาติไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมา แต่เนื่องจากการวางท่อก๊าซธรรมชาติเมื่อวางแล้วจะมีการฝังกลบเอาไว้เราจึงไม่มองเห็นท่อก๊าซธรรมชาติดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากสายไฟฟ้าแรงสูงที่พาดผ่านในพื้นที่เหนือพื้นดินจึงเป็นที่พบเห็นได้จวบจน

ระบบโครงข่ายพลังงานเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในระบบพลังงานและนำมาซึ่งความสะดวกในการใช้ชีวิตของประชาชนหรือผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ความมั่นคงในการลงทุนประกอบกิจการทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศอันเป็นผลให้ประเทศมีความเจริญและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในปัจจุบันการสร้างระบบโครงข่ายพลังงานที่ผ่านมาจะดำเนินการโดยใช้อำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานรัฐทำการรอนสิทธิบนที่ดินของเอกชนหรือของภาครัฐเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน โดยหน่วยงานที่ทำการรอนสิทธิดังกล่าวจะจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิในที่ดินนั้นก่อนที่จะทำการก่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวกฎหมายให้สิทธิผู้ได้รับผลกระทบมีสิทธิอุทธรณ์คัดค้านจำนวนทดแทนที่ดินมีสิทธิได้รับเมื่อเห็นว่าไม่เป็นธรรมหรือไม่เป็นที่พอใจ ดังนั้นการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในการใช้อสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานอย่างเป็นธรรมก็จะส่งผลต่อการใช้สิทธิอุทธรณ์ของผู้ได้รับผลกระทบจากการรอนสิทธิดังกล่าวด้วย

การจ่ายค่าทดแทนแก่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิในที่ดินเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานที่มีมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันมากกว่า ๔๐ ปี เป็นอย่างไร ปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทนในปัจจุบันและแนวโน้มการจ่ายค่าทดแทนในอนาคตเป็นอย่างไร เป็นประเด็นที่ควร

มีการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. วิเคราะห์หลักเกณฑ์และกลไกในการกำหนดราคาที่ใช้เป็นฐานในการจ่ายค่ารอนสิทธิ
3. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. โครงข่ายพลังงานที่ทำการศึกษาคือ โครงข่ายไฟฟ้าและโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ
2. การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์สำหรับโครงข่ายไฟฟ้าตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และโครงข่ายก๊าซธรรมชาติตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2521 โดยวิเคราะห์หลักเกณฑ์การรอนสิทธิตามกฎหมายดังกล่าวที่ทั้งสองหน่วยงานได้ดำเนินการไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550
3. การจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์สำหรับโครงข่ายไฟฟ้าและโครงข่ายก๊าซธรรมชาติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแหล่งข้อมูลคือ
 - 1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน
 - 1.2 แนวทางการรอนสิทธิและการจ่ายค่าทดแทนตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาและคำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุด
 - 1.3 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าทดแทน

2. นำข้อมูลทั้งสามส่วนดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์จากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการในการดำเนินการ และการปฏิบัติของหน่วยงานในการวางระบบโครงข่ายพลังงาน

ผลการวิจัย

องค์ประกอบในการจ่ายค่าทดแทนการรอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน ได้แก่ กลไกการกำหนดค่าทดแทน หลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าทดแทนและอัตราค่าทดแทนได้มีการปรับปรุงมาเป็นลำดับซึ่งมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันแล้ว มีเพียงประเด็นที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติในกรณีที่มีการดำเนินการเพิ่มเติมหรือเพิ่มภาระในอสังหาริมทรัพย์ให้มากขึ้นจากเดิมที่ถูกรอนสิทธิเอาไว้ เช่น กรณีเพิ่มวงจรไฟฟ้าในระบบโครงข่ายพลังงานเดิม กรณีเพิ่มแรงดันไฟฟ้าในระบบโครงข่ายพลังงานเดิม หรือกรณีเพิ่มระบบโครงข่ายพลังงานคนละประเภทเข้าไปในเขตระบบโครงข่ายพลังงานเดิม เช่น ประกาศเพิ่มระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติในระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่ประกาศไว้เดิม ซึ่งทั้งสามกรณีดังกล่าวยังไม่มีการจ่ายค่าทดแทนเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

ให้มีการปรับปรุงกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานให้มีการจ่ายค่าทดแทนเพิ่มในกรณีที่มีการดำเนินการเพิ่มเติม หรือมีการเพิ่มภาระในอสังหาริมทรัพย์ให้มากขึ้นจากเดิมที่ถูกรอนสิทธิไว้